

## Haridus- ja noorteprogramm 2027-2030

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|---------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Tulemusvaldkond</b>          | Haridus ja noored                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Tulemusvaldkonna eesmärk</b> | Eesti inimestel on teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad teostada end isiklikus elus, töös ja ühiskonnas ning toetavad Eesti elu edendamist ja üleilmset säästvat arengut.<br>Noore avarad arenguvõimalused, turvatunne ja kindel tugi loovad Eestit, mida noor tahab edasi viia. |
| <b>Valdkonna arengukava</b>     | Haridusvaldkonna arengukava 2021-2035, Noortevaldkonna arengukava 2021-2035.                                                                                                                                                                                                               |

### Sisukord

|                                                                                             |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| Haridus- ja noorteprogramm 2027-2030 .....                                                  | 1         |
| Hetkeolukorra analüüs ja olulised tegevused .....                                           | 2         |
| Programmi eesmärk, mõõdikud ja rahastamiskava .....                                         | 8         |
| Programmi tegevused .....                                                                   | 11        |
| <b>1. Õpivõimalused ja hariduse korraldus .....</b>                                         | <b>11</b> |
| <b>Tegevus 1.1. Haridusvõrk ja taristu .....</b>                                            | <b>11</b> |
| <b>Tegevus 1.2. Üld- ja kutseharidus .....</b>                                              | <b>13</b> |
| <b>Tegevus 1.3. Kõrgharidus .....</b>                                                       | <b>15</b> |
| <b>Tegevus 1.4. Täiskasvanuharidus .....</b>                                                | <b>16</b> |
| <b>Tegevus 1.5. Hariduse rahvusvahelistumine ja õpiränne .....</b>                          | <b>18</b> |
| <b>2. Õpetajate järelkasv ja areng, õpikäsitus ja -keskkonnad .....</b>                     | <b>19</b> |
| <b>Tegevus 2.1 Õppekava, õppevara, õppekorraldus ja välishindamine .....</b>                | <b>19</b> |
| <b>Tegevus 2.2. Kaasav haridus .....</b>                                                    | <b>23</b> |
| <b>Tegevus 2.3 Haridus- ja noortevaldkonna töötajate areng, järelkasv ja toetused .....</b> | <b>25</b> |
| <b>3. Hariduse, ühiskonna ja tööturu seosed .....</b>                                       | <b>27</b> |
| <b>Tegevus 3.1. Oskuste- ja kutsesüsteem .....</b>                                          | <b>27</b> |
| <b>Tegevus 3.2. Õppe seostamine tööturu vajadustega .....</b>                               | <b>29</b> |
| <b>4. Noortevaldkonna arendamine .....</b>                                                  | <b>32</b> |
| <b>Tegevus 4.1. Noorte ettevõtlikkus ja omaalgatused .....</b>                              | <b>32</b> |
| <b>Tegevus 4.2. Noorte kodanikuosalus .....</b>                                             | <b>33</b> |
| <b>Tegevus 4.3. Noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse kvaliteet ja kättesaadavus .....</b>  | <b>34</b> |
| <b>Tegevus 4.4. Noorte tööhõivevalmidus ja riskioludes noorte tugiteenused .....</b>        | <b>36</b> |
| <b>Juhtimiskorraldus .....</b>                                                              | <b>37</b> |
| Lisa 1. Üleriigilise ja piirkondliku tähtsusega investeeringuprojektid .....                | 38        |
| Lisa 2. 2025. a programmi ja programmi tegevuste eelarve täitmine .....                     | 39        |

## Hetkeolukorra analüüs ja olulised tegevused

Eesti haridus- ja noortevaldkond on viimastel aastatel teinud mitmeid olulisi edusamme, mis loovad tugeva aluse tulevikku vaatavatele arengutele. Samas on mitmed murekohad muutunud üha nähtavamaks, viidates vajadusele süsteemsete ja sihipäraste muudatuste järele: jätkuvalt on 10-11% neid inimesi, kes ei õpi, kuigi neil on põhiharidus või sellest madalam haridustase. Järjest kriitilisemaks on muutumas küsimus, milline on Eestile jõukohane koolivõrk, mis hariduse kättesaadavust halvendamata võimaldaks anda kvaliteetset haridust ja arvestaks rahvastikumuutuseid. Endiselt on probleemiks kvalifikatsiooniga üldhariduskoolide ja lasteaedade õpetajate osakaalu vähenemine ja õpetajate palgatase. Fundamentaalselt on haridust ja õppimist muutmas ka tehisintellekti ning suurte keelemudelite lai levik, mis nõuavad seniste praktikate übermõtestamist ja võimaluste leidmist, kuidas tehisarü õppeprotsessis toetavalt kasutada.

### Arengud

**Tehisintellekti (TI) kasutuselevõtt hariduses (TI-Hüpe).** 2025. aastal käivitati ulatuslik haridusprogramm, mille eesmärk on tõsta õpetajate ja õpilaste teadlikkust tehisintellekti võimalustest ja riskidest ning tuua õppimist toetavad õppimist toetavad tehisintellekti tööriistad igapäevasesse õppetöösse. Õpilased ja õpetajad saavad tasuta ligipääsu kaasaegsetele tehisintellektil põhinevatele õpirakendustele ning õpivad neid teadlikult ja vastutustundlikult kasutama. Eesmärk on parandada õppimise kvaliteeti ja hoida Eesti haridus maailma tipptasemel. Programmi esimeses etapis saavad ligipääsu Eesti koolide 10.-11. klasside õpilased ja nende õpetajad.

**Õppimiskohustuse kehtestamine kuni 18. eluaastani.** Senine koolikohustus (kuni 17. eluaastani) asendati **õppimiskohustusega, mis kestab täisealiseks saamiseni**. See tähendab, et noored peavad pärast põhikooli jätkama õpinguid gümnaasiumis või kutsehariduses vähemalt 18. eluaasta täitumiseni või kuni kesk- või kutsehariduse lõpetamiseni. Muudatuse eesmärk on vähendada koolist väljalangemist ja tõsta noorte haridustaset, et vähemalt 90 protsenti 20-24-aastastest Eesti inimestest omandaksid kesk- või kutsehariduse. Seoses reformiga on oluline muudatus, et enam ei jää keegi haridusteelt kõrvale ka põhikooli kehvemate eksamitulemuste korral. Järeleksamite kohustus kaob ning kõik õpilased liiguvad edasi järgmisele haridustasemele. Vajadusel pakutakse neile tuge, et vajalikud teadmised ja oskused omandada.

**Kutsehariduse reform ja uued õppimisvõimalused,** tänu millele muutub kutseharidus põhikoolilõpetajale paindlikumaks ja atraktiivsemaks. Kutseõppeasutustes avati esimesed nelja-aastased kutsekeskhariduse uuel mudelil põhinevad õppekavad, kus noor saab lisaks ametile ka tugeva keskhariduse, mis võimaldab nii tööturule siirduda kui õppida edasi kõrghariduses. Sel sügisel said noored õppima asuda 12 koolis 13 uuel õppekaval. Kui varem oli kutseharidus paljuski tasuta ka täiskasvanutele, siis nüüd muudeti korduv õppimine tasuliseks- kui inimene on juba sama või kõrgema taseme hariduse omandanud, peab ta edaspidi tasuma. Muudatuse eesmärk on suunata ressursid rohkem noorte esmaõppe toetamiseks.

**Eestikeelsele haridusele ülemineku jätkamine.** Ülemineku teisel aastal toimub õpe eesti keeles kõigis 1., 2., 4. ja 5. klassides ning lasteaedades. Kui varem keskenduti peamiselt õpetajate keeleoskusele, siis alates 2025/2026 õppeaastast pööratakse rohkem tähelepanu õpetamismeetoditele ja õpetajate metoodilisele toetamisele. Ministeeriumi eestvedamisel valmisid 2026. a alguses õpetajatele 4.-5. klassi aineõpetuse metoodilised juhendmaterjalid, mille koostamine järgmistele ülemineku klassidele jätkub. Samuti valmis eesti keele õpet toetav alushariduse e-käsiraamat. Koole toetati eestikeelseks õppeks

vajalike täiendavate õppevahendite soetamisel, täiendava eesti keele õppe läbiviimiseks ning jätkus Ida-Virumaal eesti keeles õpetavatele õpetajatele kõrgema töötasu maksmine. Metoodilisi ja pedagoogilisi täienduskoolitusi pakkusid haridustöötajatele lisaks Eesti Keele Instituudi Keelesamm programmile ka Tallinna Ülikool ja Tartu Ülikool, sh Narva Kolledž. Valmimas on ülemineku terviklik seiresüsteem ülemineku edukuse jälgimiseks.

**Vastavalt sõlmitud haridusleppele loodi õpetajatele neljaastmeline karjäärimudel** (alustav õpetaja, õpetaja, vanemõpetaja, meisterõpetaja), mis seob arenguvõimalused palgaga ja aitab muuta õpetajaameti atraktiivsemaks. Mudeliga luuakse süsteemne arengutee, mis toetab õpetajate ametis püsimist, teadlikku karjäärivalikut ning õpetajate järelkasvu. Lisaks suurendati õpetajate puuduse leevendamiseks õpetajakoolituse õppekohti ning pakutakse stipendiume õpetajakoolituse ja tugispetsialistide õppekavadel õppivatele üliõpilastele. Ülikoolide vastuvõtunumbrid näitasid suurt huvi õpetajaks õppimise vastu. Koostöös Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooliga pakutakse õpetajatele kvalifikatsiooni saavutamiseks ja tõstmiseks mikroraadiprogramme ja täiendusõpet.

**Jõustus alushariduse reform**, mille eesmärk on luua terviklik alushariduse süsteem ning tagada kõigile lastele kvaliteetne alusharidus lastehoius ja lasteaias. 2025. a septembrist jõustunud uus alusharidusseadus muutis laste toetamise süsteemi ühtsemaks ja lapsest lähtuvaks. Lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus alushariduses ühtlustus põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega, pakutav tugi ei sõltu enam niivõrd diagnoosist, kuivõrd lapse tegelikest vajadustest. Samuti toodi lastehoiuteenused haridus- ja teadusministeeriumi haldusalasse ning kehtestati uued nõuded lastehoidude ja lasteaedade õppekeskkonnale ja õppekavadele.

**Jõustus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muudatus**, millega muudeti kohustuslikuks arvestada mitteformaalõppes (nt huvi-, spordi- või keeltekoollis) omandatud õpitulemusi tasemeõppe osana, kui õpilane ja lapsevanem seda taotleavad ning esitavad vastavad tõendid.

**Koolivõrgu korrastamise** tuleviku eesmärk on, et **vastutus kogu põhikooli järgse hariduse eest liiguks 2035. aastaks riigile**. Jätkusid analüüsid, et leida piirkonniti optimaalne üldhariduse koolivõrgu lahendus ning muudatuse mõjuanalüüsi koostamine. Loomisel on üld- ja kutseharidust ühendavad hariduskeskused, kus on võimalik piirkonna vajadustest tulenevalt kas omandada kutset, rakenduslikku gümnaasiumiharidust kui ka akadeemilist gümnaasiumiharidust või läbida ettevalmistava õppe aasta, nii statsionaarses kui mittestatsionaarses õppes. Hariduskeskuste pilootprojektide rakendamiseks valmis Euroopa Regionaalarengu Fondi toetuskeem aastatel 2025-2029. Riigikoolide hulka lisandusid Viljandi Täiskasvanute Gümnaasium ja seniste koolide liitmisel moodustatud Maarjamaa Riigikool. Otsustati liita riigi kutseõppeasutused Tallinnas, millega luuakse kaks rakenduslikku kolledžit: Tallinna Majandus- ja Teeninduskolledž ning Tallinna Tehnoloogiakolledž. Need luuakse Tallinna Teeninduskooli, Tallinna Majanduskooli, Tallinna Ehituskooli, Tallinna Tööstushariduskeskuse, Tallinna Lasnamäe Mehaanikakooli ja Tallinna Polütehnikumi liitumisel.

Septembrist jõustusid mikrokvalifikatsiooniõppe läbiviimise nõuded **täiskasvanute koolituse seaduse muutmise tulemusel**. Mikrokvalifikatsioonid on mõeldud täiskasvanutele, kes soovivad omandada lisaeriala, kitsama pädevuse või tervikoscuse, õppides väiksemate moodulitena. Õppe maht on viis kuni 30 ainepunkti ja lõpetanule antakse mikrokvalifikatsioonitunnistus, mille andmed kantakse Eesti Hariduse Infosüsteemi. Aasta lõpu seisuga oli registreeritud juba 348 mikrokvalifikatsiooniõppe õppekava 23 erinevalt õppeasutusest, mis näitab selle õppe kasvavat populaarsust

**Õppelaenusüsteemi reform.** Riigi tagatud õppelaenu maksimaalmäär kahekordistus – alates 2025/2026. õppeaastast saab taotleda õppelaenu kuni 6000 eurot õppija kohta. Eesmärk on pakkuda õppijatele piisavalt tuge eluks vajalike kulutuste katmisel. Lisaks algatati suurem reform, et muuta õppelaen paindlikumaks ja atraktiivsemaks. Valitsus saatis Riigikogusse õppetoetuste ja õppelaenu seaduse eelnõu, millega pikendatakse tagasimaksmise perioodi, langetatakse intressi ning kaotatakse eraisikust käendaja või kinnisvaratagatise nõue. Reform jõustub kava kohaselt 1. septembrist 2026.

**Noortevaldkonna toetuste süsteem läbis uuenduse.** 2025.a detsembris võeti vastu määrus „Noortevaldkonna toetuste andmise tingimused ja kord“, mis koondas varem erinevates määrustes olnud toetused ühte raamistikku ja muutis toetuse taotlemise lihtsamaks ja selgemaks.

## Väljakutsed

**Riigieelarve keerulise olukorra tõttu on endiselt probleemiks õpetajate palgatase.** Kuigi õpetajate palga alammäär kasvab 2026. aastal 8,2 protsenti ja rakenduv karjäärimudel toob kaasa täiendava palgatõusu, jääb õpetajate keskmine palk endiselt alla arengukava sihttaseme. Endiselt on probleemiks õpetajate suur töökoormus, mis kombineerituna palgatasemega viib kvalifitseeritud õpetajate nappuseni. Seda eriti loodus- ja täppisteaduste õpetajate puhul, kus väljaspool haridussektorit on töötasu sageli kõrgem.

**Kvalifikatsiooniga üldhariduskoolide ja lasteaedade õpetajate osakaal väheneb.** Langus on tingitud osalt õpetajate nappusest (eriti reaalinete õpetajate puhul), aga muuhulgas ka eestikeelsele õppele üleminekust, kuivõrd eesti keele oskus on kvalifikatsiooni üks põhinõue. Seetõttu tuleb kvalifikatsiooninõuetele vastavuse probleem esile ennekõike Ida-Virumaal, kus nõuetele vastavate õpetajate osakaalu langus on olnud kõige drastilisem. Sageli on ametist lahkunud õpetaja asemele värvatud keeleoskuse nõuetele vastav, aga teisi kvalifikatsiooninõudeid (veel) mitte täitev õpetaja.

**Jätkuvalt on väljakutseks eestikeelsele õppele üleminek, sh vajalikul tasemel eesti keelt valdavate õpetajate puudus.** Probleemiks on ka eesti keele kui teise keele madalad õpitulemused, mis takistavad noorte edasiliikumist järgmistele haridustasemetele.

**Madala haridustasemega noorte suur osakaal ja püsivalt kõrge NEET-noorte (noored, kes ei õpi ega tööta) määr.** Iga kümnes noor jääb Eestis põhiharidusega. Põhikoolilõpetajatest ei jätka oma haridusteed igal aastal ligi 800 ning umbes 600 noort langeb esimesel põhikoolijärgse hariduse aastal välja. NEET-noorte osakaal 15–29-aastaste seas oli 2025. aastal 11,2 protsenti, mis tähendab, et 23 600 noort ei õpi ega tööta. Madala haridustasemega noored on tööturul kõige haavatavamad ning nende suur osakaal vähendab riigi teadmiste kapitali ja maksutulu ning suurendab sotsiaalkulusid.

Eesti tööturg vajab kvalifitseeritud tööjõudu, kuid paljude noorte haridustee katkeb peale põhikooli või esimesel edasiõppimise aastal. Oluline on muuta kutsekeskharidus atraktiivseks alternatiiviks gümnaasiumile, mis võimaldab leida edukalt rakendust tööturul ja jätkata õpinguid kõrghariduses. Selleks tuleb tagada ka kutsehariduse jätkusuutlik rahastamine.

**Kõrghariduses jääb vastuvõtt alla ühiskonna vajaduse valdkondades, kus tööjõupuudus kasvab** – inseneeria, IKT, tervishoid ja haridus. Eriti kriitiliseks muutub olukord lähiaastatel, kus keskhariduse omandab ja sisseastumise ikka jõuab hüppeliselt suurem põlvkond. Õppekohtade arvu kasvatamata langeb kõrgharitude osakaal eagrupist, ettevõtetel jäävad saamata vajalikud spetsialistid ning kaasneb risk noorte lahkumiseks välis-kõrgkoolidesse.

**Loodus-, täppis- ja tehnikateaduste (LTT) erialade lõpetajate osakaal** kutse- ja kõrghariduses ei ole piisav ning vajalik on üle vaadata kogu haridussüsteemi toetav roll (alates alusharidusest) vastava huvi tekitamisel ja oskuste arendamisel.

**Rahvastikumuutustele mittevastav koolivõrk.** Prognooside kohaselt on 2040. aastaks haridussüsteemis ligikaudu 62 000 õppijat vähem kui praegu ning piirkondlikud erinevused suurenevad, mis teravdab vajadust koolivõrku korrastada. Haridustasemeti vastutus on killustunud ning paljud koolihooned alakasutatud. Enam kui pooltes gümnaasiumides õpib alla 150 õpilase, mis tõstatab küsimuse ressursside tõhusast kasutamisest. Ilma struktuurse korrastamiseta kasvab püsikulu õpilase kohta ning need ressursid ei suundu hariduse kvaliteedi tõstmisse.

## Olulised tegevused

### Eestikeelne ja -meelne haridus

- **Jätkatakse eestikeelsele õppele üleminekut põhikoolis ning kutseõppeasutustes.** Ülemineku raames toetatakse koole, lasteaedu ja hoide ning õpetajaid täiendõppe võimaluste, nõustamise ja metoodiliste materjalidega, pöörates tähelepanu ka aine- ja keeleõppe lõimimisele. Ülikoolidega algatatakse läbirääkimised, et muuta lõimitud aine- ja keeleõpe õpetajakoolituse kohustuslikuks osaks. **Palgatoetus Ida-Virumaal** eesti keeles õpetavatele (alushariduse)õpetajatele ja tugispetsialistide on **kavandatud aastani 2030**. Töötatakse välja ülemineku terviklik seiresüsteem.
- **Esimese eestikeelse kõrghariduse omandamine säilib õppemaksuta** ja kõrgkoolid peavad oma vastutusvaldkonnas tagama eestikeelse õppe kõikides õppekavagruppides esimesel kahel astmel. Kõrghariduse rahvusvahelistumiseks ja talendipoliitika elluviimiseks **soodustatakse välisüliõpilaste osakaalu suurema tööjõuvajadusega valdkondades**. Julgeoleku, keele ja kultuuri säilitamiseks jätkatakse eesti keele õpetamist välisüliõpilastele ning toetatakse kontakti loomist tööandjatega, et lihtsustada Eesti tööturule jäämist ja ühiskonda lõimumist.

### Haridus- ja noortevaldkonna professionaalide järelkasv ja jätkusuutlikkus

- Õpetajate järelkasvu tagamiseks, nende professionaalse arengu ja tööalase kindlustunde suurendamiseks jätkatakse haridusleppe elluviimist – rakendatakse ühtset õpetaja karjääri- ja palgamudelit ning viiakse see kooskõlla õpetaja kutsestandarditega võrdsustades karjääriastmed ja kutsetasemed. Lisaks keskendutakse õpetajaameti kutsealase eetika arendamisele ning laiendatakse võimalusi karjääripöörajatele kutse omandamiseks ja õpetajana tööle asumiseks. Jätkatakse erialastipendiumite maksmist õpetajakoolituse erialadel, mis seotakse ka õpetajana töötamise tingimusega.
- 2027. aastal on **õpetajate töötasu alammäär** täistööajaga töötamisel 2030 eurot. Lisaks palga alammääradele tõuseb diferentseerimise osa 23%-ni, mis võimaldab maksta õpetajatele palka vastavalt karjääriastmele, vastutusele ja tööülesannetele. 2027. aastal on õpetajate arvestuslik keskmine palk 2497 eurot, mis kasvab võrreldes 2026. aastaga 3,9% ja on riigi keskmisest palgast 108%.
- 2028. aastaks suurendatakse õpetajate palgafondi diferentseerimiskomponenti 24%-ni, mis võimaldab jätkata karjäärimudeli rakendamist. Jätkatakse KOV-idele lasteaiaõpetajate palgatoetuse maksmist.
- Koolijuhtide professionaalse arengu toetamiseks algatatakse ja viiakse koostöös koolipidajatega ellu **koolijuhtide atesteerimise süsteemi**, mis põhineb teadlaste väljatöötatud kompetentsi- ja õppimist toetavate juhtimisviiside mudelil ning koolijuhtide kollegiaalsel hindamisel.

- **Tugispetsialistide vajaduse leevendamiseks** koostatakse kaasava hariduse teenuse põhimõtted, täpsustatakse kutse andjatega tugispetsialistide kvalifikatsiooninõudeid ning laiendatakse tugispetsialistide profiili.
- Noortevaldkonna kvaliteedi tõstmiseks ja töötajate väärtustamiseks **luuakse noortevaldkonna ühendseadus**, millega sätestatakse noorsootöötaja ja huvihariduse õpetajana töötamiseks minimaalse nõudena 5. taseme erialase kutse olemasolu ning toetatakse erialaste kutsete omandamist. Tehakse koostööd KOV-idega noortevaldkonna teenuste kvaliteedi tagamiseks.

### Teaduspõhine haridussüsteemi väljakutsete lahendamine ja paindlik haridussüsteem

- Kvaliteetse ja lapse vajadustest lähtuva hariduse tagamiseks jätkatakse **koolivõrgu korraldamisega**, toetatakse kodulähedaste algkoolide jätkusuutlikkust, jätkates 6 klassiliste algkoolide toetamist. Üld- ja kutsehariduse korralduses kavandatakse selguse loomist, leppides partneritega kokku vastutuse, õigused ja ressursid, **kus alushariduse ja põhihariduse eest vastutab KOV ning sellele järgnev haridus on riigi vastutusel**. KOV-ide autonoomia suurendamiseks toetab HTM toetusfondis olevate põhikoolide (v.a õpetaja palk), huvihariduse ja -tegevuse ja õpilaskodu sihtotstarbeliste toetuste üleviimist KOV tulubaasi.
- Toetatakse rohkemate õppijate õpingute jätkamist pärast põhiharidust, viies ellu **õppimiskohustuse reformi**. Põhikooli lõpetajatele töötatakse välja **üldpädevuste hindamisvahendid ja e-eksamid**, mis on aluseks järgmisele haridustasemele sisseastumisel ning luuakse uus töökindel eksamite infosüsteem.
- Põhikooli lõpetajatele tagatakse võrdväärselt **hea keskkooli omandamise võimalus nii üld- kui kutsekeskhariduses**. Kutsekeskhariduses võetakse kasutusele uued **4-aastased õppekavad**, kus üldõppe maht on üldharidusega võrreldav ning **õppija saab laiema erialase valdkondliku õppe järel spetsialiseeruda**. Kutseõppeasutustele rakendatakse uut rahastusmudelit, mis suunab koolide toimemudeli näoga põhikooli lõpetajate poole. Kujundame kutse- ja üldhariduskoolide koostöö piirkondlikeks **hariduskeskusteks**, kus saab omandada nii gümnaasiumiharidust kui ka kutsekeskharidust ja kutseharidust. Haridusliku erivajadusega õppijatele töötatakse välja uued kutseõppe õppekavad ning uue võimalusena tuuakse koolidesse **ettevalmistav õpe, mis aitab haridustel püsida sealt varasemalt kaduma läinud noortel**.
- **TI-Hüppe haridusprogrammi** viiakse ellu gümnaasiumides alates 2025/2026. õa ja kutseõppeasutustes 2026/2027. õa, et õppijad omandaksid õpetaja juhendamisel õppimisoskused ning teadmised-oskused tehisaru kasutamiseks. Põhikoolides toetatakse õpetajate tehisaru kasutamise oskuste arengut ning õppijate puhul keskendutakse digipädevuse arengu toetamisele. Uuendatakse ka tehnoloogiaõpetuse ainekava ning tagatakse nii õppevara kui koolitused küberturvalisuse, andmekaitse ja tehisaru õpetamiseks.
- Luuakse **terviklik süsteem õppevara jagamiseks**, et parandada selle kvaliteeti ja kättesaadavust. Õpetajaid motiveeritakse ja toetatakse arendama õppevara ning jagama seda kolleegidega. Arendatakse digiõppevara ja mitmekesistatakse seda tehisintellekti abil.

### Hariduse ja teadussüsteemi kooskõla suurendamine ühiskonna vajadustega

- **Kõrghariduse I astmel suurendatakse õppekohtade arvu**, fookusega inseneeria, IT, küberturvalisuse, tehisaru ning tervise- ja sotsiaalvaldkondadele, ning **tõstetakse rakenduskõrgharidusõppe osakaal 40%-ni**. Suurendatakse eestikeelses magistriõppes

osakoormusega õppekavade arvu ning rakendatakse õppetasu, et piirata õppeastmel korduvõppimist ja tuua kõrgharidusse lisaraha.

- **Doktoriõppe mahtu suurendatakse ning nooremteadurite kohtade arv kasvatatakse 500-ni** aastaks 2035, et toetada lisandväärtust loova majanduse, avaliku sektori, kultuuri ja teaduse arengut. Erilist tähelepanu pööratakse sellele, et **tehisintellekti valdkonnas** oleks piisavalt **doktoriõppe kohti** eri distsipliinides. Rahvusvahelisel turul edendatakse Eesti **hariduse eksporti**, teadmiste siiret ja haridusinnovatsiooni.
- **Noorte kaasatust ühiskondlikesse otsustusprotsessidesse suurendatakse** tugeva **noortevolikogude võrgustiku** ja uue **noortevaldkonna seaduse** kaudu. Koolides ja noorsootöös tugevdatakse **kodanikuharidust**. Koostöös sotsiaal- ja tervisevaldkonnaga **kujundatakse selged põhimõtted laste heaolu ning õiguste kaitseks** kiusamise ja vägivalla vastu ning ennetatakse radikaliseerumisega seotud riske.

## Programmi eesmärk, mõõdikud ja rahastamiskava

**Programmi eesmärk:** Eesti inimestel on teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad teostada end isiklikus elus, töös ja ühiskonnas ning toetavad Eesti elu edendamist ja üleilmset säästvat arengut. Noore avarad arenguvõimalused, turvatunne ja kindel tugi loovad Eestit, mida noor tahab edasi viia.

|                                                                                                                              | Tegelik |      |      | Sihtase |        |        |        |        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|------|------|---------|--------|--------|--------|--------|
| Programmi mõõdikud                                                                                                           | 2023    | 2024 | 2025 | 2025    | 2027   | 2028   | 2029   | 2030   |
| <b>Madala haridustasemega<br/>mitteõppivate 18–24-aastaste osakaal (%)</b>                                                   |         |      |      |         |        |        |        |        |
| mehed                                                                                                                        | 11,4    | 13,3 | 11,1 | 11,1    | 10,4   | 10     | 9,8    | 9,7    |
| naised                                                                                                                       | 7,8     | 8,6  | 9,2  | 6,6     | 6,4    | 6,4    | 6,3    | 6,2    |
| kokku                                                                                                                        | 9,7     | 11   | 10,2 | 9,1     | 8,8    | 8,7    | 8,5    | 8,4    |
| <i>Allikas: Eurostat</i>                                                                                                     |         |      |      |         |        |        |        |        |
| <b>Eri- ja kutsealase haridusega<br/>täiskasvanute (25–64-aastaste)<br/>osakaal (%)</b>                                      | 74,9    | 74,1 | 73,8 | 75,7    | 76,6   | 77,3   | 77,3   | 77,4   |
| <i>Allikas: Statistikaamet</i>                                                                                               |         |      |      |         |        |        |        |        |
| <b>Täiskasvanute (25–64-aastaste)<br/>elukestvas õppes<br/>osalemise määr (%)</b>                                            | 23,2    | 23,3 | 23,8 | 23,4    | 23,8   | 24,0   | 24,2   | 24,4   |
| Formaal- ja mitteformaalõppes                                                                                                |         |      |      |         |        |        |        |        |
| Informaalõppes                                                                                                               | 57,9    | 59,9 | 56,6 | kasvab  | kasvab | kasvab | kasvab | kasvab |
| <b>Aasta pärast lõpetamist nutika<br/>spetsialiseerumise kasvualadel<br/>rakendunute osakaal kõigist<br/>hõivatutest (%)</b> | 27      | 26,2 | -*   | 30      | 30,5   | 30,5   | 31,0   | 31     |
| <i>Allikas: Uuring Edukus tööturul</i>                                                                                       |         |      |      |         |        |        |        |        |
| <b>Ennastjuhtiv õppija (%)</b>                                                                                               |         |      |      |         |        |        |        |        |
| akadeemiliselt taastenoõtkete 8. klassi<br>õpilaste osakaal                                                                  | 32,4    | 32,2 | 35,3 | Kasvab  | kasvab | kasvab | Kasvab | kasvab |
| agentsete 8. klassi õpilaste osakaal                                                                                         | 27,2    | 26,7 | 28,8 | Kasvab  | kasvab | kasvab | kasvab | kasvab |
| 8. klassi õpilaste osakaal, kes tunnevad,<br>et õpetajad toetavad nende<br>autonoomiat                                       | 38,7    | 39,8 | 42,9 | kasvab  | kasvab | kasvab | kasvab | kasvab |
| <i>Allikas: Riiklikud rahuloluküsitlused</i>                                                                                 |         |      |      |         |        |        |        |        |
| <b>Tipptasemel oskustega (PISA uuringus<br/>5. ja 6. taseme saavutanud) õpilaste<br/>osakaal (%), sh</b>                     |         |      |      |         |        |        |        |        |
| funktsionaalne lugemisoskus                                                                                                  | 10,6    | -    | 8,7  | 13      | -      | -      | 10,5   | -      |
| matemaatiline kirjaoskus                                                                                                     | 13,1    | -    | 13,3 | 17      | -      | -      | 15     | -      |
| loodusteaduslik kirjaoskus                                                                                                   | 11,6    | -    | 11,4 | 14      | -      | -      | 13,5   | -      |
| <i>Allikas: PISA**</i>                                                                                                       |         |      |      |         |        |        |        |        |
| <b>Õpetajate keskmine töötasu võrreldes<br/>Eesti keskmise töötasuga (%)</b>                                                 |         |      |      |         |        |        |        |        |
| üldhariduskooli õpetaja                                                                                                      | 120     | 118  | 114  | 107,1   | 117    | 120    | 120    | 120    |
| kutseõppeasutuse õpetaja                                                                                                     | 117     | 115  | 111  | 107,1   | 117    | 120    | 120    | 120    |

|                                                                                                      |   |    |     |     |     |    |    |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|----|-----|-----|-----|----|----|----|
| <b>Alushariduse õpetajate keskmine töötasu võrreldes üldhariduse õpetaja töötasu alammääraga (%)</b> |   | 98 | 100 | *** | 100 | 90 | 90 | 90 |
| <i>Allikas:<br/>Saldoandmik/EHIS/Statistikaamet</i>                                                  |   |    |     |     |     |    |    |    |
| <b>Noorte usaldus riigi vastu (%)****</b>                                                            | - | -  | -   | -   | -   | 65 | -  | -  |
| <i>Allikas: ICCS</i>                                                                                 |   |    |     |     |     |    |    |    |

\*Edukus tööturul 2025 tulemused avalikustatakse sügisel 2026.

\*\*PISA uuring viidi läbi 2025. aastal ning tulemused avalikustati 2026. aastal

\*\*\* 2026-2029 haridus- ja noorteprogrammis muutus mõõdik ja senise koolieelse lasteasutuse õpetaja keskmise töötasu võrreldes Eesti keskmise töötasuga asemel mõõdetakse edaspidi alushariduse õpetajate keskmine töötasu võrreldes üldhariduse õpetaja töötasu alammääraga. Mõõdik kinnitati 2026. a seetõttu 2025. a siht puudub.

\*\*\*\* mõõdetakse 5-6 aasta tagant

Madala haridustasemega mitteõppivate 18–24 aastaste osakaal on viimased viis aastat püsinud 10-11 protsendi juures. Sealjuures on murettekitav naiste osakaalu kasv viimastel aastatel. Kuna käivitatud on õppimiskohustuse reform, tuleb seda mõõdikut jätkuvalt tähelepanelikult seirata.

Eri- ja kutsealase haridusega täiskasvanute osakaal on 2020. aastal jõudnud “platoole” vahemikus 74–75 protsenti ja seal püsinud. Senine trend ei anna lootust, et oleks võimalik saavutada „Eesti 2035“ strateegia siht 80 protsenti. Sihi poole liikumist peaks madala haridustasemega noorte ja täiskasvanute positiivselt mõjutama hakkama õppimiskohustuse ja kutsehariduse reform.

Täiskasvanute elukestvas õppes osalemine on jätkuvalt tõusvas trendis, mis on positiivne, sest kasvab madala haridustasemega täiskasvanute elukestvas õppes osaluse määr.

Aasta pärast lõpetamist nutika spetsialiseerumise kasvualadel rakendunute osakaal kõigist hõivatutest püsib viimasel neljal aastal üpris stabiilselt 26-27 protsendi juures. Oodatavalt peaks tänu Inseneriakadeemia, IT-akadeemia ja muudele sekkumistele näit hakkama lähiaastatel tõusma.

Ennastjuhtiva õppija näitajaid on seiratud kolmel aastal. Aegrida on lühike ja ehkki 2025. a näitab kõigi kolme mõõdiku taseme kasvu, on veel vara nende muutumisele hinnanguid anda.

| Programmi rahastamiskava 2027-2030 tegevuste lõikes<br>(tuhandetes eurodes) | Eelarve         | Eelarve prognoos  |                 |                 |  |
|-----------------------------------------------------------------------------|-----------------|-------------------|-----------------|-----------------|--|
|                                                                             | 2027            | 2028              | 2029            | 2030            |  |
| 1.1 Haridusvõrk ja taristu                                                  | -35 984         | -46 926           | -35 851         | -23 287         |  |
| Investeeringud                                                              | -19 505         | -47 473           | -50 544         | -43 541         |  |
| 1.2 Üld- ja kutseharidus                                                    | -346 657        | -343 641          | -343 609        | -343 644        |  |
| Investeeringud                                                              | -810            | -745              | -754            | -769            |  |
| 1.3 Kõrgharidus                                                             | -330 576        | -330 964          | -331 078        | -331 905        |  |
| Finantseerimistehingud                                                      | 253             | 253               | 253             | 253             |  |
| Investeeringud                                                              | -1 375          | -940              | -840            | -30             |  |
| 1.4 Täiskasvanuharidus                                                      | -25 478         | -25 467           | -23 151         | -2 832          |  |
| 1.5 Hariduse rahvusvahelistumine ja õpiränne                                | -50 637         | -50 650           | -50 546         | -50 721         |  |
| 2.1 Õppekava, õppevara, õppekorraldus ja välishindamine                     | -39 105         | -34 657           | -31 444         | -26 859         |  |
| Investeeringud                                                              | -4 690          | -3 122            | -3 122          | -3 122          |  |
| 2.2 Kaasav haridus                                                          | -60 773         | -61 991           | -53 178         | -45 614         |  |
| Investeeringud                                                              | -2 352          | -5 676            | -456            | 0               |  |
| 2.3 Haridus- ja noortevaldkonna töötajate areng, järelkasv ja toetused      | -14 140         | -11 605           | -7 451          | -4 385          |  |
| Investeeringud                                                              | -81             | -32               | -16             | 0               |  |
| 3.1 Oskuste- ja kutsesüsteem                                                | -4 466          | -4 859            | -3 426          | -1 365          |  |
| 3.2 Õppe seostamine tööturu vajadustega                                     | -32 836         | -31 209           | -24 426         | -441            |  |
| 4.1 Noorte ettevõtlikkus ja omaalgatused                                    | -2 340          | -2 353            | -2 163          | -2 175          |  |
| 4.2 Noorte kodanikuosalus                                                   | -923            | -923              | -923            | -923            |  |
| 4.3 Noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse kvaliteet ja kättesaadavus        | -2 495          | -2 495            | -2 495          | -2 495          |  |
| 4.4 Noorte tööhõivevalmidus ja riskioludes noorte tugiteenused              | -4 484          | -4 377            | -2 811          | -440            |  |
| <b>Kokku</b>                                                                | <b>-979 455</b> | <b>-1 009 852</b> | <b>-968 030</b> | <b>-884 296</b> |  |

## Programmi tegevused

### 1. Õpivõimalused ja hariduse korraldus

Programmi 1. plokki on koondatud tegevused **õppeasutuste võrgu arendamiseks ja taristu tagamiseks**, et haridus oleks kättesaadav eri sihtrühmadele ja õppekeskkond toetaks nüüdisaegset õpikäsitust. Samuti tagatakse **paindlikud õpivõimalused erinevatel haridusastmetel, kvaliteetse hariduse kättesaadavus ja toetatud õpe**, et vähendada õppest väljalangemist ning rakendada maksimaalselt iga inimese potentsiaali. Õpivõimaluste mitmekesistamiseks, hariduse kvaliteedi tõstmiseks ning eesti keele ja kultuuri laiemaks tutvustamiseks **edendatakse rahvusvahelistumist ja õpirännet**.

#### Tegevus 1.1. Haridusvõrk ja taristu

**Eesmärk:** demograafiliste muutustega arvestav ja kaasava hariduse põhimõtetest lähtuv koolivõrk, mis tagab võrdse ligipääsu kvaliteetsele haridusele kõigis Eesti piirkondades

Tegevus toetab põhikooli ja gümnaasiumi lahutamist, riigile keskhariduse andmisel suurema vastutuse andmist, sh riigigümnaasiumide loomist, haridustaristu optimeerimist ning energiatõhususe suurendamist, õppekeskkonna nüüdisajastamist, kaasava hariduse põhimõtete rakendamist, hariduse kättesaadavuse parandamist ja haridusasutuste vahelise koostöö suurendamist. Kohalikud omavalitsused saavad toetust nii väikeste maakoolide pidamiseks, kaasava hariduse põhimõtete rakendamiseks, mis on suunatud mistahes erivajadusega inimese tavapärasel õppe- ja noorsootöös osalemise toetamisele ning osalemise suurendamisele läbi õppekeskkonna parendamise ning õppe- ja töövahendite tagamise. Käesoleval struktuurivahendite perioodil korrastatakse tervikuna Ida-Virumaa koolivõrk ning tehakse ettevalmistusi järgmiste piirkondade koolivõrgu korrastamiseks.

| Tegevuse mõõdikud                                           | Tegelik |      | Sihttase |      |      |      |      |
|-------------------------------------------------------------|---------|------|----------|------|------|------|------|
|                                                             | 2024    | 2025 | 2025     | 2027 | 2028 | 2029 | 2030 |
| Gümnaasiumiastmega koolide arv (tk)<br><i>Allikas: EHIS</i> | 154     | 153  | 153      | 150  | 150  | 150  |      |

#### Tegevuse raames toimub:

##### Koolivõrgu korrastamine (sh riigigümnaasiumid, põhikoolid, HEV koolid)

**Tulemus:** 2026. a tegutseb 27 riigigümnaasiumi, sh igas maakonnas vähemalt üks riigigümnaasium. Alustatakse Tõnismäele ja Lasnamäele riigigümnaasiumite õppehoonete ehitamise ettevalmistustöödega, õppetööd alustatakse neis eeldatavalt 2029 ja 2031.

##### Hariduskeskuste piloodid ja rakendamine

**Tulemus:** Investeeringud toetavad haridusasutuste, sh kutseõppeasutuste, üldhariduskoolide, mitteformaalse õppe pakkujate ja ka kõrgharidusasutuste (nt ülikoolide piirkondlikud kolledžid) ning noorsootööasutuste tihedamat koostööd, tagades regiooni vajadustele vastava õppe läbiviimiseks ühise taristu, mis võimaldab: 1) ühtselt korraldatud vastuvõttu keskharidustaseme õppesse; 2) üldkeskhariduse ja kutsehariduse lõimitud õppekaval õppimist (õppijatele paindlikult ligipääsetav taristu); 3) hübriidõppe integreerimise võimekust.

#### Investeeringud Ida-Virumaa põhikoolivõrgu korrastamiseks

**Tulemus:** Investeeringud võimaldavad ümber korraldada ja optimeerida kogu maakonna põhihariduse pakkumist ning leevendada ennetavalt demograafiliste muutuste mõju enim väheneva ja vananeva elanikkonnaga piirkonnana Ida-Virumaal, keskendudes hariduse kvaliteedile ja kättesaadavusele.

**Kaasava hariduse edendamiseks koolide ja noorsootöösutuste õppekeskkonna parendamine**

**Tulemus:** Õppeasutused on toetatud tuge vajavate õppijate kaasamiseks.

Üldhariduskoolides, kutseõppe- ja noorsootöösutustes on tehtud vajalikud hoonete kohendused ning hangitud on vajalikud õppe- ja töövahendid.

**Kutseõppeasutuste taristu nüüdisajastamine**

**Tulemus:** Tehtavad investeeringud on kooskõlas üldise kutseõppeasutuste võrgu kava arengutega.

## Tegevus 1.2. Üld- ja kutseharidus

**Eesmärk:** luua tingimused õppimiskohustuse täitmiseks, tagada ligipääs üldharidusele ja vähendada väljalangevust. Luua Eesti elanikkonnale nende vajadustele ja võimetele vastavad kvaliteetsed, paindlikud ja mitmekesiste valikutega kutseõppevõimalused, mis vastavad tööturu arenguvajadustele.

Tegevus hõlmab üldhariduses kolme haridustaset: alus-, põhi- ja üldkeskharidust ning kutseharidust.

Ligipääsu tagamiseks kvaliteetsele **üldharidusele** antakse haridustoetust munitsipaal- ja erakoolide pidajatele, tagatakse vajalikud õppekohad riigi koolides ning toetatakse IBO õppekavade rakendamist ja Euroopa Kooli arengut.

Eelpool nimetatud haridustoetuse all peetakse silmas ka läbi kohalike omavalitsuste (KOV) toetusfondi eraldatavat toetust (543,2 mln eurot), mis panustab otseselt tegevuse eesmärkidesse, kuid mida kajastatakse riigieelarves Vabariigi Valitsuse all ja mis seetõttu käesoleva programmi eelarves ei sisaldu. Koguulatuses katavad KOV-id oma üldharidusega seotud kulusid riigist saadava toetuse, maksutulude ja muude tulude arvelt.

**Kutsehariduses** kavandatakse õppes osalemise kasvu ning lõpetajate oskuste tööturu vajadustele vastavuse tagamiseks kutseõppe koolitusmahud ja õppekavarühmade üleriigiline optimaalne jaotus, tagatakse vajalikud õppekohad ja õppijate toimetulekut toetavad meetmed, kaasajastatakse õppevahendeid.

| Tegevuse mõõdikud                                                                                                                | Tegelik            |                       | Sihttase            |                     |                     |                     |      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|-----------------------|---------------------|---------------------|---------------------|---------------------|------|
|                                                                                                                                  | 2024               | 2025                  | 2025                | 2027                | 2028                | 2029                | 2030 |
| 3-aastaste kuni kooliealiste laste osakaal, kes on käinud koolieelses lasteasutuses (%)<br><i>Allikas: EHIS, Statistikaamet</i>  | 87,6               | 90,9                  | 92,5                | 93,0                | 93,0                | 93,0                | 93,0 |
| Põhikoolist väljalangejate määr statsionaarse õppe kolmandas kooliastmes (%):<br>kokku/ poisid/ tüdrukud<br><i>Allikas: EHIS</i> | 0,4/<br>0,4/<br>03 | 0,33/<br>0,36/<br>0,3 | 0,3/<br>0,3/<br>0,2 | 0,3/<br>0,3/<br>0,2 | 0,3/<br>0,3/<br>0,2 | 0,3/<br>0,3/<br>0,2 |      |
| Keskhariduse omandanute osakaal 4 aastat pärast põhikooli lõpetamist (%)<br><i>Allikas: EHIS</i>                                 | 80                 | 81,2                  | 83                  | 83,0                | 83,0                | 83,0                |      |
| Kutsehariduse* omandanute osakaal 5 aastat pärast põhikooli lõpetamist (%)<br><i>Allikas: EHIS</i>                               | 22                 | 21,7                  | 23                  | 24,0                | 25,0                | 26,0                |      |
| Vähemalt keskharidusega 20–24 a osakaal (%)<br><i>Allikas: Eurostat</i>                                                          | 80,9               | 83,2                  | 85,8                | 87,0                | 87,0                | 87,0                | 87,5 |

\*Kutsehariduse all mõistetakse ainult tasemeõppes saadud kutseharidust.

**Tegevuse raames toimub****Üldhariduses:****Õppimiskohustuse reformi elluviimine**

**Tulemus:** Rakendub õppimiskohustus täisealiseks saamiseni ning rohkem õppijaid jätkab pärast põhihariduse lõpetamist õpinguid sobivatel õpiteedel.

**Haridustoetuste tagamine munitsipaal- ja erakoolidele ning õppekohad riigi koolides**

**Tulemus:** Igale õpilasele on tagatud juurdepääs kvaliteetsele kodulähedasele põhiharidusele ning mitmeid valikuvõimalusi pakkuvale kodumaakonnas asuvale gümnaasiumiharidusele. Õppest väljalangemine üldhariduses on vähenenud. Õpetajate töötasu on vastavuses töö keerukuse ja vastutuse ulatusega, mis tagab koolis töötamise muutumise arvestatavaks valikuks parimatele.

**IBO õppekavade rakendamise ja Tallinna Euroopa Kooli arengu toetamine**

**Tulemus:** Rahvusvaheliselt tunnustatud õppekavade rakendamine toetab riigi erinevate valdkondade rahvusvahelistumisega ja rahvusvahelise koostööga seotud tegevusi.

**Kutsehariduses:****Kutsehariduse reformi ja õppimiskohustuse reformi elluviimine**

**Tulemus:** Kutsekeskharidus kujuneb võrdväärseks alternatiiviks gümnaasiumiharidusele ning üha rohkem õppijaid suundub põhikoolijärgselt kutseõppesse. Kutsehariduse reformi tulemusel on ellu rakendunud uued rakendusliku keskhariduse õppekavad. Toevajadusega õppijatele tagatakse õppimisvõimalused 2. ja 3. taseme erialaõppe õppekavadel ning ettevalmistavas õppes.

**Kutseõppe koolitusmahtude kavandamine, õppekohtade tagamine ja õpilaste toimetulekut toetavad meetmed**

**Tulemus:** Tasuta õppekohad tagavad kutseharidusele ligipääsu, sh on võetud arvesse koolikohustuse tõstmine 18. eluaastani. Koolitusmaht on optimaalne ja kooskõlas OSKA raportite soovitusetega. Rahastamismudel toetab kutsehariduse eesmärkide saavutamist, sh kaasava hariduse põhimõtete arvestamist õppetöö korraldamisel koolides<sup>1</sup>. Kutseõppeasutused arvestavad võrdse kohtlemise põhimõtet ja erinevate sihtrühmade vajadusi, sh eesti keelest erineva kodukeelega õpilased, uusimmigrandid ja tagasispõrdujad, tuge vajavad õpilased. Väheneb kutseõppe katkestamine, sealhulgas majanduslikel põhjustel.

**Kutseõppeasutuste õppekavarühmade üleriigilise jaotuse optimeerimine ja õppekeskkonna kaasajastamine**

**Tulemus:** Kutseõppeasutuste ja õppekavarühmade jaotus on optimaalne ning õppebaaside riskasutus tagab erinevate piirkondade tööandjatele vajaliku tööjõu koolitamise. Pindade ja tehnoloogiliste seadmete kasutus on optimaalne, kutseõppeasutustes on ajakohane sisseseade ja võimekus toetada õppevaldkondade ja piirkonna arenguid.

<sup>1</sup>Kaasava hariduse ja võrdse kohtlemise põhimõtete arvestamine koolide igapäevatoös on kutsehariduse rahastamismudeli üheks komponendiks ja seetõttu kajastub õpilaste toetamine koolides käesolevas tegevuses. Süsteemsed arendused riigi tasandil nii kaasava hariduse paremaks rakendamiseks kui ka muude sihtrühmade toetamiseks kajastatakse tegevuses 2.2. (sh haridustasemete-ülene lähenemine).

### Tegevus 1.3. Kõrgharidus

**Eesmärk:** tagada igale motiveeritud ja võimekale üliõpilaskandidaadile ligipääs kvaliteetsele, paindlikule ja mitmekesiste valikutega ning tööturu arenguvajadusi arvestavale kõrgharidusõppele.

Tegevuse raames toetatakse kõrgharidusõppe korraldamist ülikoolides ja rakenduskõrgkoolides (tegevustoetus), tagatakse õppija toimetulekut ja õppe tulemuslikkust toetavad teenused ja toetused, juurutatakse õppijakeskset õpikäsitust, toetatakse kõrgharidusõppe kvaliteeti, tagatakse õppejõudude järelkasv, toetades nende arengut ja suurendades enesetäiendamise võimalusi.

| Tegevuse mõõdikud                                                                                                  | Tegelik |      | Sihttase |      |      |      |      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|------|----------|------|------|------|------|
|                                                                                                                    | 2024    | 2025 | 2025     | 2027 | 2028 | 2029 | 2030 |
| Kõrgharidusõppest väljalangejate määr (kõrghariduse 1. astme õpingute esimesel aastal) (%)<br><i>Allikas: EHIS</i> | 11,2    | 8,7  | 16       | 15,0 | 15,0 | 15,0 |      |
| Doktorikraadi kaitsmistest arv<br>õppeaastas<br><i>Allikas: EHIS</i>                                               | 262     | 292  | 300      | 300  | 300  | 300  |      |
| Nominaalajaga lõpetanute osakaal<br>kõrghariduses (%) <sup>*</sup><br><i>Allikas: EHIS</i>                         | 56,8    | 60,3 | 54,5     | 57,0 | 57,0 | 57,0 |      |
| Kolmanda taseme haridusega 25–34<br>a osakaal (%)<br><i>Allikas: Eesti tööjõu-uuring</i>                           | 42,7    | 44,3 | 43,7     | 44,0 | 44,0 | 44,0 |      |

<sup>\*</sup>Nominaalage +1 on arvestatud nende õppekavade puhul, mille nominaalkestus on väiksem kui 4 aastat, nominaalage+2 on arvestatud nende õppekavade puhul, mille nominaalkestus on vähemalt 4 aastat. Arvesse on võetud 1. ja 2. astme õppekavad.

#### Tegevuse raames toimub:

##### Kõrgharidusõppe läbiviimise rahastamine ning rahastamis- ja juhtimissüsteemi arendamine

**Tulemus:** Tegevustoetuse eraldamisega on tagatud õppuri jaoks tasuta kõrgharidusõpe avalik-õiguslikes ülikoolides ja HTM hallatavates rakenduskõrgkoolides. Rahastamise maht ja mudel toetab kõrghariduse kvaliteedieesmärkide saavutamist ning võimaldab pakkuda piisavas ulatuses kõrgharidusõpet, sh pöörates tähelepanu õppekohtade arvu suurendamisele suurema tööjõuvajadusega valdkondades nagu nt haridus (õpetajakoolitus, eripedagoogid, logopeedid, koolipsühholoogid), IKT, tehnika, tootmine ja ehitus, tervishoid. Kõrgkoolide vastutusvaldkonnad on selged, paraneb koostöö ning kõrghariduse kvaliteet. Kõrgkoolide juhtimis- ja töökorraldus on tõhus.

##### Õppija toimetulekut ja õppe tulemuslikkust toetavate teenuste ja toetuste tagamine

**Tulemus:** Tagatud on toetuse saamise võimalus üliõpilaste majandusliku toimetuleku parandamiseks ja erivajadustest tulenevate vajaduste rahuldamiseks, suureneb kõrghariduse ligipääsetavus eemalejäämise riskis olevate noorte hulgas. Paranevad võimalused osaleda elukestvas õppes, sh kõrgharidusõppes. VÕTA süsteem toetab kõrgharidusõppes osalemist.

## Tegevus 1.4. Täiskasvanuharidus

**Eesmärk:** Paranenud on täiskasvanute ligipääs õppija huvidest ja võimetest lähtuvalt, tema arengut toetavale ja tööturu vajadustega arvestavale kvaliteetsele mitteformaalsele õppele. Koostöövormid on parandanud täiskasvanute teadlikkust elukestvast õppest ja õppimisvõimalustest

Suuremat lisandväärtust andvate erialaste oskuste ja tööelu üldoskuste arendamiseks pakutakse täiendus- ja ümberõppevõimalusi. Koolituste rahastamisel lähtutakse OSKA soovitudest jm uuringutest. Arendatakse mitteformaalõppe kvaliteeti. Toimuvad tegevused haridustee katkestanud täiskasvanute tagasitoomiseks formaalharidusse ning arendatakse VÕTA süsteemi. Toetatakse täiskasvanuhariduse osapoolte võrgustikutööd ja täiskasvanute ning tööandjate teadlikkuse tõstmist elukestvast õppest ja õppimisvõimalustest.

| Tegevuse mõõdikud                                                                                                                           | Tegelik |      | Sihttase |      |      |      |      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|------|----------|------|------|------|------|
|                                                                                                                                             | 2024    | 2025 | 2025     | 2027 | 2028 | 2029 | 2030 |
| 25–64-aastaste madala haridustasemega täiskasvanute elukestvas õppes osaluse määr (%)<br><i>Allikas: Statistikaamet</i>                     | 10,7    | 11,3 | 11,6     | 12,9 | 13,6 | 14,3 |      |
| Mittetatsionaarses üldharidusõppes või kutsekeskhariduses õppijate osakaal keskharidusest 19-64-aastaste hulgas (%)<br><i>Allikas: EHIS</i> | 4,3     | 5,3  | 4,8      | 4,9  | 5,0  | 5,1  |      |
| Õppetööst väljalangevuse määr mittetatsionaarses üldharidusõppes (%)**<br><i>Allikas: EHIS</i>                                              | 25      | 22,3 | 28,9     | 24,5 | 24,5 | 24   |      |
| Täiskasvanute elukestvas õppes osalemise määr viimase 12 kuu jooksul (%)                                                                    |         |      |          |      |      |      |      |
| Formaal- ja mitteformaalõppes ***                                                                                                           | 53,7    |      | 49,9     | 55,0 | 55,5 | 56,0 |      |
| Informaalõppes****                                                                                                                          | 69,4    | 65,7 | 70,5     | 72,9 | 74,0 | 75,0 |      |
| <i>Allikas: Eesti Tööjõu Uuring (Statistikaamet)</i>                                                                                        |         |      |          |      |      |      |      |

\*Mõõdiku arvutamisel lähtutakse Eesti tööjõu-uuringust ning see kajastab küsitlusele eelnenud nelja viimase nädala jooksul tasemehariduses või koolitusel osalenute osatähtsust 25–64-aastaste hulgas. Madala haridustaseme all mõistetakse põhiharidusega või sellest madalama haridusega inimesi (ISCED 0-2).

\*\*Arvesse on võetud kõik mittetatsionaarse õppe õppevormid gümnaasiumiastmes

\*\*\* Euroopa Komisjoni metoodika, indikaator hõlmab endas formaal- ja mitteformaalõpet, ja juhendatud töökohapõhine õpe

\*\*\*\*Arvesse on võetud õppimist pereliikmelt, sõbralt või kolleegilt, trükimaterjalide abil, elektroonilise seadme vahendusel, giidiga ekskursioonidel, õppekeskustes.

### Tegevuse raames toimub:

#### Täienduskoolituse paindlikkuse arendamine ning õppimisvõimaluste loomine

**Tulemus:** Töötavatele täiskasvanutele pakutakse võimalusi osaleda tasuta täiendus- ja ümberõppes, mis arvestavad OSKA jm prognoose, regionaalseid vajadusi ning eripärasid. 2029. aastaks on vähemalt 52 731 täiskasvanut parandanud oma tööalaste kompetentside, sh tööelu üldoskuste taset. Parandatud on koolitusasutuste võimekust üldpädevuste, rohe- ja digioskuste ning erialaoskuste koolitamisel ja integreerimisel. Lisaks on arendatud täiskasvanutele pakutavaid e-õppe võimalusi.

Prioriteetsete sihtrühmade õppes osalemise suurendamiseks on välja töötatud ja piloteeritud individuaalse õpikonto lahendused.

### **Täienduskoolituse ja täienduskoolitusasutuste kvaliteedi arendamine**

**Tulemus:** Täienduskoolitusasutused järgivad täiskasvanute koolituse seaduse ning täienduskoolituse standardi nõudeid. Esimese etapina on käivitunud täienduskoolitusasutuste õppekavarühmapõhine kvaliteedihindamise süsteem mikrokvalifikatsioonide pakkumiseks tegevusloa väljastamise kontekstis. Välja on töötatud tingimused ja protseduurid kvaliteedi hindamiseks ja tunnustamiseks. Nii hindajate kui ka täienduskoolitusasutuste võimekus hindamist ette valmistada ning läbi viia on paranenud ning kvaliteedi hindamine mikrokvalifikatsioonide pakkumiseks on käivitunud. Kasvanud on teadlikkus koolitajate kompetentside olulisusest kvaliteetse täienduskoolituse tagamisel. Suurendatud on koolitajate ja koolitusasutuste võimekust üldpädevuste, rohe- ja digioskuste ning erialaoskuste koolitamisel. Täiskasvanute täienduskoolituste kvaliteet paraneb. Valminud on PIAAC uuringu temaatilised aruanded ja täiskasvanuhariduse poliitika kujundamiseks vajalikud temaatilised uuringud.

### **Mikrokvalifikatsioonide rakendamise toetamine**

**Tulemus:** Loodud on põhimõtted ja kriteeriumid mikrokvalifikatsioonide väljatöötamiseks, tunnustamiseks ning rakendamiseks, et paremini siduda täiendus- ja ümberõpe tuleviku oskuste vajadustega ning luua õppijatele võimalused tema vajadustele ja võimetele vastava, väiksematest osadest koosneva hariduse omandamiseks. Loodud on mikrokvalifikatsiooniõppe õppekava juhised ja näidisõppekavad interaktiivse materjalina.

Täiskasvanute täienduskoolituse e-tunnistuste süsteemi arenduste esimesed etapid on ellu viidud, mis on sisendiks täiskasvanud õppija õppimise ja oskuste digiloo loomiseks. Paindlike õpiteede toetamiseks on tõhustatud VÕTA kasutamise võimalusi haridus- ja kutsesüsteemis.

### **Teadlikkuse tõstmine elukestvast õppest ja õppimisvõimalustest, täiskasvanuhariduse osapoolte koostöö arendamine**

**Tulemus:** Täiskasvanuhariduse populariseerimistegevused ja organisatsioonide vaheline koostöö toetavad elukestvas õppes osaluse kasvu. Toetatud on piirkondlikku ja kogukondlikku võrgustikutööd, suurendatud kolmanda sektori, sotsiaalsete partnerite, KOV-ide ning tööandjate rolli õppimise ja enesetäiendamise populariseerimisel. Paranenud on info kättesaadavus täiskasvanute õppimisvõimalustest, eriti mitteformaalse õppe osas, ning inimeste teadlikkus elukestva õppe vajalikkusest.

### **Madalama haridustasemega täiskasvanute tagasitoomine tasemeõppesse**

**Tulemus:** Suureneb katkenud haridustega täiskasvanute õppesse asumine ja väheneb nende väljalangevus. Täiskasvanutele on loodud paindlikud ja mitmekesised võimalused tasemeõppeks, õppijatele on tagatud tugi õppes püsimiseks. Info õppimisvõimaluste kohta on kättesaadav. Täiskasvanutele põhi-, kesk- ja kutseharidust pakkuvaid õppeasutusi on toetatud kvaliteetse ja kaasaegse õppe pakkumisel, arendatud on e-õppe võimalusi, integreeritud üldharidusõpet ja kutseoskuseid. Paranenud on mittetatsionaarset õpet pakkuvate õppeasutuste personali andragoogilised kompetentsid ja toimib võrgustikutöö.

## Tegevus 1.5. Hariduse rahvusvahelistumine ja õpiränne

**Eesmärk:** Eestis antav haridus on rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline

Tegevuse raames panustatakse hariduse rahvusvahelistumisse, sh tegeletakse rahvusvahelise haridusturundusega, arendatakse kutsehariduses ja kõrghariduses rahvusvahelist koostööd, toetatakse kõrghariduse rahvusvahelise atraktiivsuse suurendamist, pakutakse õpirände soodustamiseks stipendiumiprogramme ning korraldatakse välisriigi hariduskvalifikatsioonide hindamine, haridusalase teabe andmine ja välisriikide kutsekvalifikatsioonide tunnustamise tugiteenus (ENIC/NARIC keskus).

| Tegevuse mõõdikud                                                                                                                 | Tegelik |      | Sihttase |      |      |      |      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|------|----------|------|------|------|------|
|                                                                                                                                   | 2024    | 2025 | 2025     | 2027 | 2028 | 2029 | 2030 |
| Eestis õppivate immatrikuleeritud välisüliõpilaste osakaal (%)<br><i>Allikas: EHIS</i>                                            | 8,7     | 8,2  | 11       | 11,0 | 11,0 | 11,0 |      |
| Eestist väljaminevas lühiajalises õpirändes osalenud kutseõppe lõpetanute osakaal (%)<br><i>Allikas: EHIS</i>                     | 8,0     | 8,2  | -        | -    | 10,0 | 11,0 |      |
| Eestist väljaminevas lühiajalises õpirändes osalenud bakalaureuse- ja magistriõppe lõpetanute osakaal (%)<br><i>Allikas: EHIS</i> | 9,7     | 8,5  | 9,5      | 10,5 | 11,0 | 11,5 |      |

### Tegevuse raames toimub:

#### Rahvusvaheline haridusturundus (Education Estonia, Study in Estonia)

**Tulemus:** Suureneb Eesti kui atraktiivse sihtriigi rahvusvaheline nähtavus ja konkurentsivõime. Kasvab teadlikkus Eesti haridussüsteemi tugevustest ja üldistest arengusuundadest.

#### Kutsehariduse rahvusvahelise koostöö arendamine

**Tulemus:** Kasvab õpilaste ja õpetajate õpiränne ning koolide osalus rahvusvahelises koostöös. Kutsehariduspoliitika kujundamisel tuginetakse rahvusvahelistele kogemustele.

#### Euroopa Liidu mobiilsusprogrammi Erasmus+ elluviimine (katab üld-, kutse-, kõrg-, ja täiskasvanuharidust)

**Tulemus:** Paraneb institutsioonide vaheline koostöö ja suureneb õpiränne.

#### Õpirände soodustamiseks pakutakse stipendiumiprogramme: Kristjan Jaagu stipendium, Euroopa Ülikooli Instituudi stipendium jt.

**Tulemus:** Eesti üliõpilaste ning õppejõudude õpiränne suureneb.

#### Välisriigi hariduskvalifikatsioonide hindamine, haridusalase teabe andmine ja välisriikide kutsekvalifikatsioonide tunnustamise tugiteenus pakkumine ENIC/NARIC keskuses.

**Tulemus:** Tagatud on välisriigi kõrgharidust tõendavate ja kõrgharidusele juurdepääsu võimaldavate kvalifikatsioonide (akadeemilised kraadid, diplomid, tunnistused jt) hindamine, kvalifikatsioonidele vastavuse määramine Eesti haridussüsteemis ning tunnustamiseks ettepanekute tegemine kõrgkoolidele ja tööandjatele.

## 2. Õpetajate järelkasv ja areng, õpikäsitus ja -keskkonnad

Programmi 2. plokki on koondatud tegevused **nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtete rakendamiseks** kõigil haridustasemetel<sup>2</sup> ja -liikides, et õppeprotsess ja õppe sisu toetaksid enastjuhtiva õppija arengut, õpe võimestaks nii õppijat kui ka õpetajat ja kutseõpetajat. Õppe tulemuslikkuse suurendamiseks ja õppija arengu pidevaks toetamiseks **lähtutakse õppekavade arendamisel, rakendamisel ja õppijate hindamisel nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtetest ning arendatakse nutikat õppevara ja metoodikat**. Toetatakse ühise kultuuri- ja väärtusruumi kujunemist, tagatakse kvaliteetne eestikeelne ja eesti keele **õpe** ning soodustatakse **võõrkeelte õppimist**. Tagatakse kvalifitseeritud **õpetajate ja tugispetsialistide järelkasv<sup>3</sup>, paindlikud võimalused ametisse asumiseks, tugi algajatele ning professionaalse arengu võimalused kogu karjääri vältel**. Tagatakse **õppeasutuste juhtide järelkasv, toetatakse nende professionaalset arengut, töötatakse välja ja rakendatakse juhtide hindamise süsteem**.

### Tegevus 2.1 Õppekava, õppevara, õppekorraldus ja välishindamine

**Eesmärk:** õppekavade arendamisel ja rakendamisel lähtutakse nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtetest ning toetatakse nutika õppevara ja metoodika kasutamist õppes. Üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste digitaristu toetab õppimist ja õpetamist, hariduse valdkonna infosüsteemid on koosvõimelised ja vastavad kasutajate vajadustele.

Tegevuse raames arendatakse üld- ja kutsekeskhariduse riiklikke õppekavasid, kutsehariduse õppekavu, õpitulemuste välishindamise elektroonseid vahendeid ja õppevara (sh digiõppevara, hindamisvahendid). Samuti kaardistatakse õppevara loomise ja kohandamise vajadus, tehakse õppevara laialdaselt kättesaadavaks ja toetatakse keskselt tellitud õppevara kasutuselevõttu.

Õppekavade rakendamisel ja arendustöös toetatakse haridusasutusi vajaduspõhise nõustamisega, korraldatakse võrgustikutööd parimate praktikate vahetamiseks ning soodustatakse huvipoolte (näiteks ülikoolid, aineliidud, tööandjad jt) kaasamist õppe kaasajastamisel.

Õppe kvaliteedi tagamiseks arendatakse õppeasutuste sisehindamist, viiakse läbi õpitulemuste välishindamist ja rahulolu-uuringuid. Luuakse ja edendatakse nüüdisaegse õpikäsituse rakendamist toetavaid koostöövorme ning toetatakse andekate õpilaste arengut.

Viiakse läbi Eesti kutse- ja kõrghariduse kvaliteedi hindamist. Viiakse ellu haridus- ja noortevaldkonna koostöövõimeliste infosüsteemide arendus- ja juurutustöid ning toetatakse koolide digitaristut.

| Tegevuse mõõdikud                                                              | Tegelik |      | Sihttase |      |      |      |      |
|--------------------------------------------------------------------------------|---------|------|----------|------|------|------|------|
|                                                                                | 2024    | 2025 | 2025     | 2027 | 2028 | 2029 | 2030 |
| <b>PISA uuringus alla kolmanda taseme* saavutanud õpilaste osakaal (%), sh</b> |         | 41,1 | 31       |      |      | 38   |      |
| <i>funktsionaalne lugemisoskus</i>                                             |         | 38,3 | 30       | -    | -    | 35   |      |
| <i>matemaatiline kirjaoskus</i>                                                |         | 31,3 | 29       |      |      | 28   |      |
| <i>loodusteaduslik kirjaoskus</i>                                              |         |      |          |      |      |      |      |
| <i>Allikas: PISA</i>                                                           |         |      |          |      |      |      |      |

<sup>2</sup> Nüüdisaegse õpikäsituse rakendamine kõrghariduses vt tegevus 1.3.

<sup>3</sup> Õppejõudude järelkasvu teema vt tegevus 1.3.

|                                                                                       |      |      |    |                                        |      |      |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------|------|------|----|----------------------------------------|------|------|--|
| Õpilaste osakaal, kes on liikumisvõimalustega koolis pigem rahul või väga rahul (%)** |      |      |    |                                        |      |      |  |
| 4. klass                                                                              | 31,9 | 35,1 | 33 | 34,0                                   | 34,0 | 35,0 |  |
| 8. klass                                                                              | 17,3 | 19,6 | 17 | 19,0                                   | 19,0 | 20,0 |  |
| 11. klass                                                                             | 17,9 | 22,8 | 17 | 18,0                                   | 18,0 | 19,0 |  |
| <i>Allikas: Rahulolu-uuring</i>                                                       |      |      |    |                                        |      |      |  |
| Õpilaste osakaal, keda ei ole viimase kahe nädala jooksul korduvalt kiusatud (%)      |      |      |    |                                        |      |      |  |
| 4. klass                                                                              | 61,6 | 61,3 | 67 | 68,0                                   | 69,0 | 69,0 |  |
| 8. klass                                                                              | 71   | 70,7 | 81 | 81,0                                   | 82,0 | 82,0 |  |
| 11. klass                                                                             | 88,3 | 87,5 | 93 | 93,0                                   | 94,0 | 94,0 |  |
| <i>Kutseõppeasutuste õppijad</i>                                                      |      |      |    |                                        |      |      |  |
| <i>Allikas: Rahulolu-uuring</i>                                                       | 81,9 | 86,1 | 93 | 93,0                                   | 93,0 | 93,0 |  |
| <b>Õppeprotsessis osalejate subjektiivne rahulolu (%)</b>                             |      |      |    |                                        |      |      |  |
| <i>kooliga pigem rahul või täiesti rahul olevate õpilaste osakaal</i>                 |      |      |    |                                        |      |      |  |
| 8. klass                                                                              | 20,2 | 21,8 | 26 | 25,0                                   | 26,0 | 26,0 |  |
| 11. klass                                                                             | 34   | 36,5 | 41 | 41,0                                   | 42,0 | 42,0 |  |
| <i>kutsekeskharidus</i>                                                               | 45,4 | 45,3 | 56 | 56,0                                   | 56,0 | 56,0 |  |
| <i>tööga pigem rahul või täiesti rahul olevate õpetajate osakaal***</i>               |      |      |    |                                        | -    | -    |  |
| <i>Allikas: Rahulolu-uuring</i>                                                       | 80,1 |      |    | 83,0                                   |      |      |  |
| Baastasemest kõrgema taseme digioskustega 16–24-aastaste osakaal (DESI) (%)****       | -    |      | -  | -                                      | -    | -    |  |
| Õppijate annete toetamine                                                             |      |      |    | Uus mõõdik, metoodika töötatakse välja |      |      |  |

\* Mõõdetakse skaalal 1–6, kus 1 tähistab madalamaid ja 6 tipposkuseid. PISA uuring viidi läbi 2025. aastal ning tulemused avalikustati 2026. aastal

\*\*Allikas: Rahulolu-uuring. Õpilaste osakaal, kes on liikumisvõimalustega koolis üle keskmise rahul, s.t õpilased, kes on vastanud kõigile kolmele liikumisvõimalustele hinnangu andmise küsimusele ning nende vastanute osakaal, kelle kolme küsimuse vastuse keskmine on 4-5 (vastuste skaalal 4 tähistab vastust "pigem olen nõus" ning 5 "olen täiesti nõus").

\*\*\* Arvesse on võetud alus-, üld- ja kutsehariduse õpetajad, sh täiskasvanute gümnaasiumi õpetajad.

\*\*\*\*Allikas *The Digital Economy and Society Index* (DESI) [\[link\]](#)

## Tegevuse raames toimub:

### Üldhariduse riiklike õppekavade arendamine ja rakendamise toetamine (sh õppevara)

**Tulemused:** Kõikide õpilaste arendamine õppeprotsessi käigus toimub samadel väärtusalustel ja ühtse nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtete kohaselt, et toetada üld- ja tulevikuoskuste, sh meediapädevuse kujunemist. Üldhariduse riiklikud õppekavad (üldosa ja ainekavad) aitavad kaasa õpilase terviklikku arengut toetava õppe korraldamisele ning tagasisidestamisele põhikoolis ja gümnaasiumis ning võimaldavad paindlikke õpiteid. Õpiteede valimist toetab tõhusam karjääriteenuste kättesaadavus. Loodud on õppekorralduse ja õpiteede personaliseerimise toetamise meetmed. Õppeprotsessi läbiviimist toetab mitmekesine ja kvaliteetne õppevara, sh hindamisvahendid. Toetatakse mitteformaalsete ja informaalsete õpikeskkondade (sh e-õppe keskkondade) kasutamist formaalhariduses, et tagada paremad võimalused iga õppija arengu toetamiseks ning nende tulevase karjääri ja elukestva õppega seotud valikute kujundamiseks.

### **(Üldharidus)koolide õpetajate ja õpilaste tehisaru pädevuse toetamine ning tehisaru turvaline ja mõtestatud kasutamine õppetöös**

**Tulemus:** Koolides kasutusel olev digiõppevara ja hindamisvahendid toetavad ennastjuhtiva õppija kujunemist. Tehisaru pädevus on defineeritud ning selle arendamise toetamine on ainekavades kirjeldatud. Tehisaru mõtestatud, turvalise ja vastutustundliku kasutamise põhimõtted on kokku lepitud. On loodud tehisaru kasutamist toetav õigusruum. Õpetajatele ja koolidele on loodud juhendmaterjalid ning minimaalsed nõuded, mis aitavad tehisaru õppeprotsessis ühtselt, tõenduspõhiselt ja turvaliselt rakendada. Õpetajakoolituse õppekavad arvestavad tehisaru rolli ning õpetajate sellekohase pädevuse olulisega.

### **Luuakse tõenduspõhine süsteem noorsootöö, huvihariduse ja huvitegevuse tihedamaks lõimimiseks formaalharidusse**

**Tulemus:** Kõigile noortele on loodud võimalused mitteformaalses õppes omandatu arvestamiseks kooli või individuaalse õppekava täitmisel. Toetatakse kohalikke omavalitsusi formaal- ja mitteformaalõppe (FÕ-MFÕ) lõimingu rakendamisel, soodustatakse FÕ-MFÕ lõimingu osapoolte omavahelist koostööd ning headest praktikatest õppimist.

### **Tõenduspõhise ja õppija arengut toetava kvaliteedijuhtimise edendamine üldhariduses**

**Tulemus:** Õppija arengut toetavate õpitulemuste välishindamise vahendite (e-eksamid, e-tasemetööd ja küsitlused), sh tagasiside (kirjeldab mh koolide panust õpilaste edasijõudmises) ja metoodika on arendatud ning rakendatud ning kooskõlas kasutajagruppide (õpilane, õpetaja, lapsevanem, koolijuht, riik) ootuste ja valmisolekutega ning hariduspoliitiliste otsustega. Välja on töötatud üldharidussüsteemi kvaliteedihindamise mudel, sh hindamiskriteeriumid ja mudelit on piloteeritud, samuti on välja töötatud tuge vajavate koolide jaoks arendusprogrammid, sh nõustamist ja toetamist on piloteeritud. Õppeasutuse eneseanalüüsiks ja hindamiseks on loodud digitaalne juhtimislaud.

### **Kutseõppe riiklike õppekavade ja kutseõppe õppekavade arendamine ning rakendamise toetamine (sh õppevara)**

**Tulemus:** Kutsehariduspoliitikat kavandatakse tihedas koostöös huvipooltega ja teiste haridustasemetega, kaasatute võrgustik on laienenud ja koostöö regulaarne. Selle tulemusena on kutseõppe õppekavasüsteem terviklik, õppekavad on ajakohased ja ühendavad tööandjate ootused õpilaste vajadustega. Õppeprotsessi läbiviimist toetab mitmekesine ja kvaliteetne õppevara sh simulaatorid.

### **Õppeasutuste ja õppe kvaliteedi hindamine kutse- ja kõrghariduses**

#### **a) kutsehariduse kvaliteedi hindamine**

**Tulemus:** Kutsehariduse osapooled, sh koolid on saanud tagasisidet oma õppekasvatustöö kvaliteedi, tugevuste ja parendusvaldkondade kohta. Koolide hindamisaruanded on avalikud ning on aluseks analüüsile, edasistele juhtimisotsustele ja arendustele. (Tegevusi viiakse ellu programmi tegevuse 3.2 rahastamiskava tegevuse PRÕM+ raames).

#### **b) kõrghariduse kvaliteedi hindamine (institutsionaalne akrediteerimine ja temaatiline hindamine).**

**Tulemus:** Eesti kõrgkoolide toimimist ja kvaliteeti seiratakse ja hinnatakse süsteemselt ning hindamissüsteem tagab õppe kõrge kvaliteedi.

**c) Õppe õiguse ekspertiis kutse- ja kõrghariduses (õppekavagruppide/-rühmade esma- ja kordushindamine).**

**Tulemus:** Kõik avatavad õppekavad vastavad kehtivatele kvaliteedistandarditele ja tööturuvajadusele.

**Turvalise koolikultuuri edendamine ja õppijate füüsilise tervise edendamine**

**Tulemus:** Kiusamisjuhtude arv haridusasutustes on vähenenud. Koolide õppekeskkond ja koolikultuur on rohkemates koolides turvaline. Viiakse ellu liikumist soodustavaid programme ja tegevusi.

**Hariduse valdkonna e-teenuste arendamine ning haldusala IKT tegevuste koordineerimine**

**Tulemus:** Hariduse valdkonna infosüsteemid on koosvõimelised ja vastavad kasutajate vajadustele. Üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste digitaristu toetab õppimist, õpetamist ja õppeasutuse tõenduspõhist juhtimist, sh pidaja poolt.

## Tegevus 2.2. Kaasav haridus

**Eesmärk:** õppekorralduses arvestatakse õpilaste individuaalseid arenguvajadusi.

Võrdsete võimaluste tagamiseks alus- ja põhihariduses jätkatakse kaasava hariduse põhimõtete rakendamist, sh tagatakse õppenõustamise teenuste kättesaadavus ja tugevdatakse õppijate annete varajast märkamist ja toetamist; toetatakse muukeelseid õpilasi eesti keele omandamisel ja nõrgema sotsiaalmajandusliku taustaga piirkondade koole, toetatakse hariduslikku lõimumist.

| Tegevuse mõõdikud                                                                                                                                                                     | Tegelik |          | Sihttase  |      |      |      |      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|----------|-----------|------|------|------|------|
|                                                                                                                                                                                       | 2024    | 2025     | 2025      | 2027 | 2028 | 2029 | 2030 |
| Rajaleidja soovitatud tugispetsialisti teenuste rakendamise osakaal üldhariduses (%)<br><i>Allikas: EHIS</i>                                                                          | 76,5    | 78,9     | 78        | 79,0 | 80,0 | 80,5 |      |
| Tavaklassi kaasatud tõhustatud ja erituge saavate õpilaste osakaal kõigist tõhustatud ja erituge saavatest õpilastest (%)<br><i>Allikas: EHIS</i>                                     | 40,3    | 40,7     | 36        | 41,5 | 42,0 | 42,5 |      |
| Tavakooli kaasatud tõhustatud ja erituge saavate õpilaste osakaal kõigist tõhustatud ja erituge saavatest õpilastest (%)<br><i>Allikas: EHIS</i>                                      | 76,8    | 77,9     | 72        | 77,5 | 80,0 | 80,5 |      |
| <b>Eesti keele kui teise keele põhikooli lõpueksamil</b><br>vähemalt B1-taseme saavutanute osakaal (%)<br><br>vähemalt B2-taseme saavutanute osakaal (%)<br><i>Allikas: EHIS, EIS</i> | 53,5    | 46       | 70        | 50   | 53   | 57   | 70   |
| Eesti keel teise keelena eksamil vähemalt B2 taseme saavutanute osakaal gümnaasiumi statsionaarses õppes (%)*<br><i>Allikas: EHIS, EIS</i>                                            | 69,7    | 80,2     | 78        | 80,0 | 81,0 | 81,0 |      |
| Tipptasemel oskustega (PISA 5. ja 6. taseme saavutanud) õpilaste osakaal eesti keelest erineva õppekeelega koolis võrreldes eestikeelse kooliga:<br><i>Allikas: PISA**</i>            |         |          |           |      |      |      |      |
| Loodusteadused: eesti keelest erineva õppekeelega kool/ eesti õppekeelega kool                                                                                                        |         | 4,5/13,2 | 10,8/19   |      |      | -    |      |
| Lugemisoskus: eesti keelest erineva õppekeelega kool/ eesti õppekeelega kool                                                                                                          |         | 3,8/10   | 12/20,5   |      |      | -    |      |
| Matemaatika: eesti keelest erineva õppekeelega kool/ eesti õppekeelega kool                                                                                                           |         | 7,2/15,1 | 13,5/23,7 |      |      | -    |      |

|                                                                                                                                            |      |   |   |      |  |  |  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|---|---|------|--|--|--|
| Õpetajate osakaal, kes on enda hinnangul saanud vajaliku õppe erivajadustega laste õpetamiseks ja/või toetamiseks (%)                      |      |   |   |      |  |  |  |
| Alusharidus                                                                                                                                | 46,8 | - | - | 48,0 |  |  |  |
| Üldharidus                                                                                                                                 | 42,6 | - | - | 44,0 |  |  |  |
| <i>Allikas: Rahulolu-uuring</i>                                                                                                            |      |   |   |      |  |  |  |
| Õpetajate osakaal, kes tunnevad, et nad on hästi või väga hästi ette valmistatud õpetamiseks mitmekultuurilises või -keelses keskkonnas*** | 21   |   | - |      |  |  |  |
| <i>Allikas: TALIS</i>                                                                                                                      |      |   |   |      |  |  |  |

\* C1-taset hakatakse seirama pärast vastava vahendi välja töötamist.

\*\* PISA uuring viidi läbi 2025. aastal ning tulemused avalikustati 2026. aastal

\*\*\* TALIS uuring viidi läbi 2024. aastal ning tulemused avalikustati 2025. aastal

### Tegevuse raames toimub:

#### Kaasava hariduse ja vajaduspõhiste õppenõustamise teenuste elluviimine ja seire

**Tulemus:** Õppenõustamise teenused vastavad kvaliteedinõuetele ja on võrdsetel alustel kättesaadavad kõigis maakondades. Hariduspoliitilised otsused ning kooli pidajate ja koolide tegevus kaasava hariduse rakendamisel toetavad igakülgset iga õpilase arengut ning on kooskõlas laste põhiõigustega. Riik on toetanud kohalikke omavalitsusi haridustugiteenuste korraldamiseks ja üle on vaadatud Rajaleidjate võrgustiku funktsioonid. Ennetatud on õppest ja/või tööturult väljalangemist.

#### Õppijate annete varajane märkamine ja toetamine

Õppijate potentsiaal on varakult märgatud, neile on tagatud vajaduspõhine ja süsteemne tugi, mis vähendab alaesindatud rühmade alasaavutuse riski ning toetab õppijate arengut sõltumata taustast või elukohast.

#### Eesti keele õpe ja keeleõppe arendamine

**Tulemus:** On toetatud eesti keelest erineva emakeelega isikute eesti keele õpet. Paranenud on keeleõppe kvaliteet ja laienenud on keeleõppe võimalused nii õpilastele kui ka täiskasvanutele (sh haridustöötajatele, tugispetsialistidele, kohalike omavalitsuste noorsootöötajatele ja huvihariduskooli õpetajatele); arendatud on hindamise, testimise, keeleõppe metoodika jm alast kompetentsi keeleõppevaldkonnas, sh keeletehnoloogilisi võimalusi kasutades.

Tegevustesse panustab ka omavalitsustele lasteaiaõpetaja palgatoetuseks eraldatav 16 mln eurot, mida on võimalik kasutada ka tugiteenuste kättesaadavuse tagamiseks ja tugispetsialistide töötasuks lasteaedades. Kuna riigi toetus KOV-idele kavandatakse riigieelarves Vabariigi Valitsuse all, ei sisaldu see summa seetõttu käesoleva programmi eelarves.

## Tegevus 2.3 Haridus- ja noortevaldkonna töötajate areng, järelkasv ja toetused

**Eesmärk:** Tagatakse kvalifitseeritud õpetajate, haridusasutuste juhtide ja tugispetsialistide järelkasv ning paindlikud võimalused ametisse asumisel.

Tegevuse raames arendatakse õpetajate taseme- ja täiendusõppe süsteemi ja meetmeid haridusasutuste juhtide hindamiseks ning professionaalse arendamise toetamiseks. Toetatakse tegevusi õpetaja, haridusasutuse juhi ja tugispetsialisti ameti atraktiivsuse suurendamiseks ja väärtustamiseks. Tegevused toetavad noortevaldkonna töötajate esma- ja täiendõpet ja järelkasvu.

| Tegevuse mõõdikud                                                                                                                                      | Tegelik |      | Sihttase |      |      |      |      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|------|----------|------|------|------|------|
|                                                                                                                                                        | 2024    | 2025 | 2025     | 2027 | 2028 | 2029 | 2030 |
| <b>Õpetaja kutsekindlus*</b><br><i>õpetajakoolituse lõpetanute osakaal, kes on pärast lõpetamist õpetajana töötanud viiel järjestikusel aastal (%)</i> | 60      | 60   | 57       | 57   | 58   | 59   | 60   |
| <b>esmakordselt õpetajana alustanute osakaal,</b><br><i>kes on pärast ametisse asumist õpetajana töötanud viiel järjestikusel aastal (%)</i>           | 46      | 43   | 52       | 53   | 54   | 54   |      |
| <i>Allikas: EHIS</i>                                                                                                                                   |         |      |          |      |      |      |      |
| Koolijuhtide osakaal, kes võtsid kasutusele meetmeid, et toetada õpetajate koostööd uute õpetamispraktikate väljaarendamisel (TALIS) (%)**             | 39      | -    | -        | -    | -    | -    |      |
| <i>Allikas: TALIS</i>                                                                                                                                  |         |      |          |      |      |      |      |
| Konkurss õpetajakoolituse õppekohtadele***<br><i>Allikas: SAIS+EHIS</i>                                                                                | 1,3     | 1,3  | 1,4      | 1,4  | 1,5  | 1,5  |      |
| Õpetajate osakaal, kes on vähemalt kord kuus õpetanud koos teise õpetajaga (%)**<br><i>Allikas: TALIS</i>                                              | 16      | -    | -        | -    | -    | -    |      |

\* Arvesse on võetud koolieelse lasteasutuse, üldhariduskooli, kutseõppeasutuse ja rakenduskõrgkooli õpetajad, kes on pärast õpetajakoolituse lõpetamist või esmakordselt tööle asumist töötanud viiel järjestikusel aastal.

\*\* TALIS uuring viidi läbi 2024. aastal ning tulemused avalikustati 2025. aastal

\*\*\* Näitab õpetajakoolituse õppekavade konkursi suhet ülikoolide kõigi bakalaureuse- ja magistriõppe õppekavade keskmisesse konkurssi.

### Tegevuse raames:

**Toetatakse haridus- ja noortevaldkonna töötajate professionaalset arengut ja järelkasvu**

**Tulemus:** Haridus- ja noortevaldkonna töötajate areng on toetatud, tuginedes kinnitatud täiendusõppe kontseptsioonile. Õpetajaametisse sisenemiseks ning selles püsimiseks on loodud paindlikke õpiteid ja on toetatud haridusvaldkonna sisest mobiilsust. Tähelepanu on pööratud õpetajaameti ning noortevaldkonna töötajate ametite populariseerimisele. Loodud on võimestamise meetmed, mis aitavad haridus- ja noortevaldkonna asutuste juhtidel luua õppimist ja õpetamist toetavat kultuuri ja KOV haridusametnikel täita koolipidaja rolli. Välja on töötatud haridustöötajate eetikanormistik ning selle rakendamise plaan. Toetatud on haridustöötajate metoodika ja (aineülese) didaktika alase pädevuse arendamist ning innovaatiliste õppemeetodite kasutuselevõttu (sh IKT kasutamine personaalhariduses). Loodud on võimalused täienduskoolitusel osalemiseks, arendatud on koolituskvaliteeti ja meetmeid enesehindamise protsesside juurutamiseks. Kutsutud on ellu Õpetajate Akadeemia, mille tegevuste fookusvaldkondadeks on loodusteaduste didaktika, matemaatika didaktika,

eesti keele õpetamine muu kodukeelega õpilastele ja lastele, eesti keeles õpetamine ning kaasav haridus. Fookusvaldkondade akadeemiliste töötajate professionaalsus kasvab ja nende arv tõuseb.

**Suurendatakse haridus- ja noortevaldkonna töötajate ameti atraktiivsust**

**Tulemus:** Haridus- ja noortevaldkonna töötajate amet on väärtustatud nii avalikkuse kui nende endi seas. Õpetaja ja haridusasutuse juhi amet on atraktiivne elukutse valik, sh toetatakse sisenemist teistest valdkondadest.

### 3. Hariduse, ühiskonna ja tööturu seosed

Kiiresti muutuv ühiskond ja uuenev tööturg, sh uued valdkonnad ja erialad ning uued töövormid nõuavad seniste oskuste ümberkujundamist. Inimeselt eeldab see valmisolekut karjääripöörteks ja pidevat õppimist – ümberõpet ja enesetäiendamist – kogu elukaare jooksul, haridussüsteemilt suutlikkust kiiresti reageerida muutuvale oskuste vajadusele ning luua õppimisvõimalusi erinevatele vanusegruppidele.

Tegevuste 3.1 ja 3.2 raames rakendatakse jätkusuutlikku **süsteemi tööjõu ja oskuste vajaduse prognoosimiseks ja seireks ning tegevuse koordineerimiseks eri osaliste vahel**, et toetada tööturu vajadustest lähtuvate oskuste omandamist ning sidustada paremini haridus- ja töömaailm. Soodustatakse **suuremat lisandväärtust loovate oskuste arendamist ning laiendatakse täiendus- ja ümberõppevõimalusi, sh töökohapõhist õpet**, et reageerida kiiresti töömaailma arenguvajadustele ning tagada kõigile Eesti inimestele tööturul vajalikud oskused ja teadmised.

#### Tegevus 3.1. Oskuste- ja kutsesüsteem

**Eesmärk:** kutsesüsteemi kaudu on haridussüsteem ja tööturg paremini seostatud

Tegevuse raames tagatakse kutsesüsteemi toimimine ning arendatakse ja rakendatakse tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi (OSKA).

| Tegevuse mõõdikud                                                                                                          | Tegelik |      | Sihttase |      |      |      |      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|------|----------|------|------|------|------|
|                                                                                                                            | 2024    | 2025 | 2025     | 2027 | 2028 | 2029 | 2030 |
| Osakaal rakendunud OSKA uuringute ettepanekutest 2-3 aastat pärast uuringu lõppemist<br><i>Allikas: OSKA seirearuanded</i> |         | 90,1 | ~*       |      |      |      | 90   |

\*2025. aastal oli mõõdik veel väljatöötamisel, seega sihttasest ei kinnitatud.

#### Tegevuse raames toimub:

##### Kvalifikatsiooniraamistikku rakendamine

**Tulemus:** Eesti kvalifikatsiooniraamistik on rakendunud ja kooskõlas Euroopa kvalifikatsiooniraamistikuga (EQF).

##### Kutsesüsteemi uuendamine ja kutseksamite arendamine

**Tulemus:** Kutsesüsteem on kooskõlas haridussüsteemi ja tööturu ootustega, inimestel on loodud võimalus tõestada oma kvalifikatsiooni. Välja on töötatud oskuste klassifikaator, mis on sidustatud Euroopa oskuste klassifikaatoriga (ESCO) ning loodud on oskuste kataloog, mis võimaldab kiirelt ja paindlikult luua oskuste profiile kvalifikatsioonide, mikrokvalifikatsioonide aluseks ja õppekavadele sisendiks. Arendatud on sihtgruppide oskuste hindamise võimekust ning digikeskkonna arenduste kaudu on loodud võimalused inimeste personaalsete oskuste kirjeldamiseks ja hindamiseks isiklikus digiloos. Toetatakse kutse andmise kvaliteeti, oskuste hindajate ning nõustajate koolitused on läbi viidud. Õpingud kutseõppeasutustes lõpevad töömaailmaga koostöös välja töötatud asjakohaste, töömaailma poolt hinnatud kutseksamitega.

#### Tööjõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi uuendamine ja rakendamine

**Tulemus:** Välja on töötatud ja rakendatud OSKA uuendatud tööturu üldanalüüsi ja valdkondlike uuringute metoodika, viiakse läbi OSKA piirkondlikke uuringuid ning laiendatakse võimekust kasutada lisaandmeid, suurandmeid ning andmekaevet. Toimib regulaarne tööjõuvajaduse seire-, prognoosi- ja tagasisidestamise süsteem (OSKA), mille eesmärk on sidustada tööturu osapoolte ekspertteadmine haridus- ja koolitusteenuste struktuuri, mahu ja sisu planeerimist toetavaks süsteemiks, toetada tööandjate, erialaliitude, õppeasutuste ja valitsusasutuste koostööd ning kindlustada ajakohase tööturu info jõudmine vajalike osapoolteni. OSKA tulemused on sisendiks kvalifikatsiooni- ja karjäärinõustamise süsteemile, õppekavaarendusele, taseme- ja täiendusõppe pakkumisele ning õppe rahastamisele.

## Tegevus 3.2. Õppe seostamine tööturu vajadustega

**Eesmärk:** viia õppimisvõimalused suuremasse vastavusse tööturu arenguvajadustega

Tegevuse abil arendatakse praktikasüsteemi nii kutse- kui ka kõrghariduses ja laiendatakse töökohapõhise õppe võimalusi. Viiakse ellu IT Akadeemia ja Inseneriakadeemia tegevusi kutse-, üld- ja huvihariduses ning kõrghariduses. Lisaks viiakse läbi uuringuid kutse- ja kõrghariduse lõpetajate edukusest tööelus.

| Tegevuse mõõdikud                                                                                                                                                                          | Tegelik      |             | Sihttase   |                                                   |             |             |      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|-------------|------------|---------------------------------------------------|-------------|-------------|------|
|                                                                                                                                                                                            | 2024         | 2025        | 2025       | 2027                                              | 2028        | 2029        | 2030 |
| 1–3 aastat tagasi kutsehariduse lõpetanud<br>20–34-aastaste inimeste tööhõive määr (%)<br><i>Allikas: Eurostat</i>                                                                         | 74,7         | 71,3        | 81,5       | 82                                                | 83          | 83,5        |      |
| 1–3 aastat tagasi kolmanda taseme õpingud<br>lõpetanud 20–34-aastaste tööhõive määr<br><i>Allikas: Eurostat</i>                                                                            | 95,2         | 95,9        | 88,5       | 89                                                | 90          | 91          |      |
| Hõivatute osakaal eri- ja kutsealase haridusega<br>20–34-aastaste inimeste hulgas (%)<br>üks aasta pärast lõpetamist<br>viis aastat pärast lõpetamist<br><i>Allikas: „Edukus Tööturul“</i> | 73,6<br>74,2 |             | 78<br>76   | 79<br>77                                          | 80<br>77    | 81<br>78    |      |
| Tehnika, tootmise ja ehituse valdkonna<br>lõpetajate osakaal kõigist kõrghariduse<br>lõpetajatest (%)<br><i>Allikas: EHIS</i>                                                              | 11,3         | 11,4        | -*         |                                                   |             |             |      |
| IT õppesuuna lõpetajate arv aastas<br>kõrghariduses<br>kutsehariduses<br><i>Allikas: EHIS</i>                                                                                              | 889<br>536   | 1123<br>533 | 975<br>520 | 990<br>540                                        | 1040<br>540 | 1065<br>560 |      |
| Baastasemest kõrgema taseme digioskustega<br>16–74-aastaste osakaal (%)<br><i>Allikas: The Digital Economy and Society Index<br/>(DESI) <a href="#">[link]</a></i>                         | -            | 33,7        | 30         | 35                                                | -           | 40          |      |
| Lõpetajate ettevõtlikkus                                                                                                                                                                   |              |             |            | <i>Uus mõõdik, metoodika<br/>töötatakse välja</i> |             |             |      |

\*2025.a oli mõõdik veel väljatöötamisel, seega sihttasest ei kinnitatud.

### Tegevuse raames toimub:

#### Tööturu vajadustele vastava kutse- ja kõrghariduse arendamine (PRÕM+)

**Tulemus:** Loodud on täiendavaid koolituskohti töökohapõhises õppes. Laiendamaks sihtrühmi riigile prioriteetsetes valdkondades, on välja töötatud ja piloteeritud töökohapõhise õppe korraldusmudeleid. Ellu on viidud õppeasutuste ja tööandjate praktika ja töökohapõhise õppega seotud koostööprojekte ning pakutud koolitust kooli ja ettevõtte poolsetele juhendajatele. (Kutsehariduse kvaliteedi edendamise ja hindamise tulemused on kajastatud programmi tegevuse 2.1 all). Siseriiklikud kutsemeistrivõistlused viiakse läbi vastavalt kinnitatud kavale. Eesti kutseõppurid osalevad siseriiklikel ja on ettevalmistatud rahvusvahelisteks kutsemeistrivõistlusteks.

### **IKT ja inseneeria valdkondade kutseharidusõppe seoste suurendamine tööturu vajadustega ning inseneeria valdkonna populaarsuse kasvatamine (IT akadeemia ja Inseneriakadeemia kutse-, üld- ja huvihariduses)**

**Tulemus:** Koostöös üldhariduskoolide, kutseõppeasutuste ja tööandjatega on ellu viidud tegevused, mis tõstavad noorte teadlikkust IKT valdkonnas pakutavast õppest ning tööturu võimalustest. Loodud on võimalused inseneeria õppeks üldhariduse 3. ja 4. kooliastmetel ja huvihariduses ning võimalus IKT õppeks kõigis üldhariduskooli astmetes. Kasvab kutseõppurite arv IKT ning inseneeria valdkondades, väheneb väljalangevus, lõpetajate teadmised ja oskused on kooskõlas tööandjate ootustega ning üldhariduskoolide õppijad on teadlikumad oma õpivalikute tegemisel. Loodud on tingimused inseneeria erialadel kutsekeskhariduse õppekavade lõpetajatele kõrghariduse tasemel õpingute jätkamiseks. Korraldatud on tüdrukutele suunatud üle-eestilisi või piirkondlikke tegevusi, et äratada või kasvatada huvi IKT ja inseneeria valdkondade vastu. MATIK- valdkonna huviharidust süstematiseeritakse raamõppekava välja töötamise ning rakendamise testimisega huvikoolides. Nii luuakse võimalused noortele tegeleda MATIK huvialaga senisest pikemalt ja süsteemsemalt. Õpetajatele ning koolijuhtidele on pakutud koolitusi ja seminare.

### **Inseneeria ning IKT valdkondades kõrgharidusõppe seoste suurendamine tööturu vajadustega ning lõpetajate arvu tõstmine (Inseneriakadeemia ja IT akadeemia kõrghariduses)**

**Tulemus:** Kasvab inseneeria ja IKT valdkondade üliõpilaste vastuvõtt, väheneb väljalangevus, suureneb lõpetajate arv ja lõpetajate erialased teadmised ja oskused on kooskõlas tööturu vajadustega. Kasvab naiste osakaal kõigist õppuritest. Ellu on viidud tegevused, mis tõstavad noorte teadlikkust inseneeria valdkonnas pakutavast õppest, tööturu võimalustest ja kasvatavad huvi tehniliste erialade vastu. On ajakohastatud ja loodud uusi õppemooduleid. Toetatud on akadeemiliste töötajate ja õpetamise võimekus.

### **Kõrgharidusõppe kvaliteedi parendamine sh nüüdisaegse õpikäsituse juurutamine ja uuendatud õpiväljundite rakendamine**

**Tulemus:** Tagatud on kõrgharidusõppe kvaliteet läbi arendustegevuste kõrgkoolides ning kvaliteedihindamiste süsteemi. Kõrgkoolidevahelise koostöö tõhustamise kaudu paraneb kõrgkoolide võimekus pakkuda kvaliteetset ja kaasaegset õpet ning suureneb Eesti kõrghariduse konkurentsivõime. Kaasajastatud õpiväljundite rakendamiseks ning õpetamissuutlikkuse ja paindlikkuse parendamiseks toimuvad koolitustegevused. Õppijate tagasiside on süsteemne osa õppe kvaliteedi arendamisel. Väheneb katkestamise määr.

### **Õppejõudude arengu väärtustamine ja doktoriõppe tulemuslikkuse toetamine akadeemilise järelkasvu tagamiseks**

**Tulemus:** Pädevad õppejõud tagavad õppe kõrge kvaliteedi. Toetatakse õppejõudude õpetamisoskuste sh digioskuste edendamist. Eestikeelse akadeemilise järelkasvu tagamiseks ja doktoriõppe lõpetajate arvu suurendamiseks toetatakse doktoriõppe efektiivsuse kasvu. Väheneb majanduslik surve doktoriõppe kõrvalt täiskoormusega töötamiseks ja paraneb lõpetamise määr. Toetatakse doktorikoolide tegevust sh valdkondade ülest ja ülikoolidevahelist tegevust.

### **Kõrghariduse rahvusvahelistumine**

**Tulemus:** Suureneb Eesti kui kõrgharidusõppeks ning teadus- ja arendustööks atraktiivse sihtriigi rahvusvaheline nähtavus ja konkurentsivõime. Turundustegevuste selged fookused (õppevaldkonnad,

sihtriigid) arvestavad Eesti riigi huvidega, sh tööturuvajadustega, ning aitavad kaasa tasakaalustatud ja kvaliteetse välisüliõpilaskonna kujunemisele. Kasvab Eesti hariduse maine ja tuntus sh välismaal elavate Eesti noorte ning Eestis elavate välismaalaste seas. Kasvab teadlikkus kõrghariduse rahvusvahelistumise üldistest arengusuundadest ja teiste riikide kogemustest.

#### **Täienduskoolituse paindlikkuse arendamine ning õppimisvõimaluste loomine Ida-Virumaal**

**Tulemus:** Ida-Viru regiooni, peamise energeetikasektori põlevkivitöötaja, kliimaneutraalsusele üleminekuga kaasnevate muutustega kohanemise toetamiseks on piirkonna tasemeõppevõimalused muutunud mitmekesisemaks ning läbi on viidud täiendus- ja ümberõpet põlevkivisektorist vabanevale tööjõule. Piirkonna tööealisele elanikkonnale on õpetatud uusi oskusi vastavalt piirkonna ettevõtluse investeeringutele ning muutunud tööjõuvajadusele.

#### **Paindliku ja tööturu vajadusi arvestava õppe tagamine rohepöörde toetamiseks**

**Tulemus:** Tasemeõppe õppekavade sisu ja õppe korraldus on roheoskuste õpetamiseks kõrg- ja kutsehariduses ajakohastatud. Lähtutud on OSKA analüüsides ning prognoosides, sh digi- ja rohepöördeks vajalikest oskustest. Kutsestandardid on ajakohastatud ning roheoskused on integreeritud ka oskusprofiilidesse. Pakutud on paindlikke ja kättesaadavaid täienduskoolitusi, mikrokvalifikatsiooniõpet ning täiendõppe programme 2830 inimesele.

#### **Paindliku ja tööturu vajadusi arvestava õppe tagamine digipöörde toetamiseks**

**Tulemus:** On pakutud nii ümber- kui täiendõpet täiskasvanute IKT oskuste arendamiseks, kus osaleb kokku vähemalt 2000 inimest. On toetatud naiste suuremat osalust ümber- ja täiendõppes. Kutsestandardid on ajakohastatud ning IKT oskused on integreeritud ka oskusprofiilidesse. On loodud täienduskoolituse programm, millega koolitatakse täiendavalt juurde infoturbejuhte ning programm väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele, et suurendada nende IKT-oskusi ning -teadmisi.

## 4. Noortevaldkonna arendamine

Programmi 4. plokki on koondatud noorsootöö, noorte huvihariduse, -tegevuse ja noortepoliitika arendamise tegevused. Toetatakse noorte omaalgatust ning nende ettevõtlikkuse arendamist. Noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse teenuste kvaliteedi arendamiseks ja tõrjutusriskis noorte kaasamiseks toetatakse noorsootöö- ja huviharidusasutuste ning töötajaskonna arengut ning kohalikul tasandil piirkondlikku koostööd noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse kvaliteetsete teenuste osutamisel. Jätkatakse kohaliku omavalitsuse tasandil mobiilse noorsootöö toetamist ning üle Eesti toimuvate laagrite ja malevate korraldamise toetamist. Need tegevused aitavad noori edasiste õpiteede valikul ja püsivust formaalhariduses ning aitavad noortel siseneda tööturule, saada töökogemust ja suurendada teadlikkust töömaailmast. Toetatakse noorteühinguid, noorte osalusprogramme ning uute osalusvõimaluste väljatöötamist, et kasvatada noortes kodanikuaktiivsust. Arendatakse noortevaldkonna töötajaskonna pädevusi läbi koolituste korraldamise ja koolitussüsteemi arendamise. Toetatakse noortevaldkonna uuringute ja analüüside läbiviimist ning arendatakse terviklikku noortevaldkonna seire- ja analüüsisüsteemi. Samuti toetatakse noorsootöö pakkujate rahvusvahelist koostööd ning noortevaldkonna arendamiseks töötajaskonna osalemist rahvusvahelistes võrgustikes ja projektides. Välja töötamisel on uus noortevaldkonna ühendseadus, mis hakkab asendama seniseid noorsootöö ja huvikooli seadust ning toob erakooli seadusest erahuviharidust puudutavad sätted ühte õigusakti. Noortevaldkonna ühendseadusega kehtestatakse noortevaldkonna töötajatest huvihariduse õpetajatele ning noorsootöötajatele kvalifikatsiooninõuded. Toetame lähiaastatel kvalifikatsiooninõudele üleminekut.

### Tegevus 4.1. Noorte ettevõtlikkus ja omaalgatused

**Eesmärk:** noored on loov ja ühiskonda hoogsalt edasiivi jõud – hariduse, kultuuri, majanduse, keskkonna ja teiste valdkondade nügijad ning eestvedajad.

Tegevuse raames toetatakse noorte siseriiklikke ja rahvusvahelisi omaalgatusprojekte.

| Tegevuse mõõdikud                                                                                                                   | Tegelik  |        | Sihttase            |                     |                     |                     |      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|--------|---------------------|---------------------|---------------------|---------------------|------|
|                                                                                                                                     | 2024     | 2025   | 2025                | 2027                | 2028                | 2029                | 2030 |
| 18–26-aastaste noorte juhitud mittetulundusühingute osakaal aktiivsetest mittetulundusühingutest (%) <i>Allikas: Statistikaamet</i> | 3,9      | 4,2    | 3,4                 | 4,2                 | 4,6                 | 4,8                 |      |
| Huvikoolis õppivate noorte osakaal 7–26aastastest noortest (%) <i>Allikas: EHIS, Statistikaamet</i>                                 | 32,9     | 33,3   | 33,5                | 34,1                | 34,4                | 34,7                |      |
| Noorte omaalgatusprojektide arv (sh toetatud projektide osakaal (%)) <i>Allikas: Harno, MTÜ Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus</i> | 198 (45) | 154 51 | > 168 (vähemalt 50) | > 168 (vähemalt 50) | > 168 (vähemalt 50) | > 168 (vähemalt 50) |      |
| Noorte ettevõtjate osakaal 18–26 aastastest noortest (%) <i>Allikas: Statistikaamet</i>                                             | 4        | 3,9    | 5,3                 | 6,0                 | 6,2                 | 6,4                 |      |

#### Tegevuse raames toimub:

**Noorte omaalgatuste ja ühistegevuste toetamine.** Toetatakse noorte omaalgatusi ja Euroopa Liidu noorteprogrammide Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpus elluviimist.

**Tulemus:** Noortel on rohkem teadmisi, oskusi, motivatsiooni ja võimalusi, et tegutseda enda ja kogu ühiskonna elu parendamise ja edasiviimise nimel.

## Tegevus 4.2. Noorte kodanikuosalus

**Eesmärk:** noorte õiguste kaitsmine riigis on järjepidev ning noorte aktiivne kodanikuosalus toetatud.

Tegevuse raames võimestatakse noorte kodanikuaktiivsust ja demokraatlike väärtuste kujundamist. Toetatakse noorteühinguid ja noorte osalusprogramme ning tagatakse parimate kaasamispraktikate koondamine ja levik, arendades seeläbi kohalike omavalitsuste kaasamisvõimekust.

| Tegevuse mõõdikud                                                                                                                                | Tegelik |      | Sihttase    |              |              |              |      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|------|-------------|--------------|--------------|--------------|------|
|                                                                                                                                                  | 2024    | 2025 | 2025        | 2027         | 2028         | 2029         | 2030 |
| Osalusvormide arv<br><i>Allikas: Harno (Eesti Noorteühenduste Liidu kaudu)</i>                                                                   | 85      | 77   | ≥ 79        | ≥ 79         | ≥ 79         | ≥ 79         |      |
| Toimiva osaluskoguga kohalike omavalitsuste osakaal kõigist omavalitsustest (%)<br><i>Allikas: Harno (Eesti Noorteühenduste Liidu kaudu)</i>     | 59      | 65   | Vähemalt 90 | vähemalt 75% | vähemalt 80% | vähemalt 85% |      |
| 18–26-aastaste kandidaatide osakaal kõigist kohalikest omavalitsuste volikogu valimiste kandidaatidest (%)<br><i>Allikas: Statistikaamet</i>     | -       |      | 7,9         | -            | -            | 10%          |      |
| 15–26-aastaste noorte osakaal, kes on osalenud organiseeritud vabatahtlikus tegevuses (%)<br><i>Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu uuring</i> | 26,5    | 25,3 | 24          | >26          | >26          | 27           |      |

### Tegevuse raames toimub:

**Noorte osalusprogrammi elluviimine:** Noorte otsustes osalemise toetamine ning võimaluste arendamine, erinevate osalusvormide toetamine kohalikul, riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil ning koolidemokraatia edendamine.

**Tulemus:** Noortel on mitmekesisemaid osalusvõimalusi. Noorte ja noortega töötavate inimeste (sh kohalike omavalitsuste spetsialistide) teadlikkus osalusvõimalustest ja osaluse mõjudest on suurenenud. Noored osalevad aktiivselt ühiskonnaelu korraldamises ja on selleks motiveeritud.

### Noorte organiseeritud ühistegevuse, sh noorteühingute toetamine

**Tulemus:** Noorte huvikaitse ja nende huvidest lähtuv ühistegevus noorteorganisatsioonides on tagatud.

### Tegevus 4.3. Noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse kvaliteet ja kättesaadavus

**Eesmärk:** kvaliteetne noorsootöö (sh noorte huviharidus) on kättesaadav üle Eesti ning loob kõigile noortele võimalused mitmekülgseks arenguks, eduelamusteks, kogemuste pagasi rikastamiseks ja iseseisvumiseks.

Tegevuse all toetatakse omavalitsuste ja noortevaldkonnas tegutsevate organisatsioonide koostööd ja võrgustumist noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse arendamisel. Toetatakse noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse teenuste kvaliteedi arendamist, teenuste kättesaadavuse parendamist ning jätkatakse tervikliku noortevaldkonna seire- ja analüüsisüsteemi arendamisega. Toetatakse noorte osalemist projekt- ja püsilaagrites.

| Tegevuse mõõdikud                                                                                                                                      | Tegelik |      | Sihttase |      |      |      |      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|------|----------|------|------|------|------|
|                                                                                                                                                        | 2024    | 2025 | 2025     | 2027 | 2028 | 2029 | 2030 |
| Kohalike omavalitsuste osakaal, kus noorsootööteenused on vähemalt edasijõudnu tasemel (%)<br><i>Allikas: RaM Minuomavalitsus.ee</i>                   | 65,8    | 65,8 | >45      | 65   | 67   | 69   |      |
| Noorsootöö teenustega rahul olevate noorte osakaal (%)<br><i>Allikas: Uuring „Noorsootöös ja huvihariduses osalevate noorte rahulolu noorsootöoga“</i> | -       | -    | -*       | -    | -    | -    |      |
| Noortevaldkonna korraldamise kvaliteedi hindamise läbinud kohalike omavalitsuste osakaal (%)<br><i>Allikas: Harno, Eesti Noorsootöötajate Kogu</i>     | 30      | 35   | 50       | 60   | 65   | 70   |      |

\*Mõõtmine toimub 2026. aastal ja tulemused selguvad 2027. a I poolaastal.

#### Tegevuse raames toimub:

##### Noortevaldkonna võrgustiku (sh KOV-id, partnerid) toetamine

**Tulemus:** Noorsootöö, huvihariduse ja -tegevuse korraldajad ning katusorganisatsioonid arendavad süsteemselt tegevuste kvaliteeti, töötajaskonna professionaalsust.

##### Noortevaldkonna rahvusvahelistumise toetamine

**Tulemus:** Rahvusvaheline koostöö toetab noortevaldkonna arengut Eestis parimate praktikate jagamise ja töötajaskonna pädevuste tõstmise kaudu.

##### Noorteinfo teenuse arendamine ja noorteinfo vahendamine noortele

**Tulemus:** Noored on teadlikud oma võimalustest ja valikutest oma elu paremaks korraldamiseks.

##### Arendatakse noortevaldkonna seire- ja analüüsisüsteemi

**Tulemus:** Loodud on eeldused Eesti noortele, sh tõrjutusriskis noortele, kvaliteetsete teenuste osutamiseks ning arendamiseks nii kohalikul kui üleriigilisel tasandil. On olemas tugev noortevaldkonna seire- ja analüüsisüsteem, mille alustalad on süsteemne andmehaldus ning noortevaldkonna töötajate andmeteadlikkus; teenuste kvaliteedi ja mõju järjepidevat seiramist võimaldavad instrumendid ning sihipärane uuringute tellimine ja teaduspõhine innovatsioon. Noortevaldkonna seire- ja analüüsisüsteemi kaudu toetatakse reformide, sh kohustusliku kooliea pikendamine, eestikeelsele õppele üleminek, kutsehariduse reform, elluviimist ja tulemuslikkuse jälgimist.

### **Noortevaldkonna töötajate kohustuslikele kvalifikatsiooninõuetele üleminek**

**Tulemus:** üleriigiliste kvalifikatsiooninõuete seadmisega saavutatakse noortele noortevaldkonnas osutatavate teenuste ühtlasem kvaliteet sõltumata piirkonnast.

Kvaliteedi tõstmisega:

- tagatakse noorsootöös ja huvihariduses ja -tegevuses osalemisel noortele vaimne ja füüsiline turvalisus;
- antakse hoogu noorsootöötaja ja huvihariduse õpetaja kutseala professionaliseerumisele;
- edendatakse kutseala populaarsuse kasvu ja väärtustamist ühiskonnas, aidates kaasa töötajate järelkasvu probleemide leevendamisele.

### **Arendatakse noortevaldkonna kvaliteedisüsteemi**

**Tulemus:** luuakse erinevate teenuste kokkulepped teenuste kvaliteedi osas, ehk kvaliteedikriteeriumid ning selle alusel hindamismudelid, mille osaks on nii tehnoloogiliste keskkondade arendamine ja kättesaadavus, hindamismudelite tugisüsteemi välja töötamine koostöös mudelite omanikega ning noortevaldkonnas tegutsevatele teenusepakkujatele tugisüsteemi kujundamine teenuste kvaliteedi tagamiseks. Tegevust toetab kvaliteedinõukoda, mille eesmärk on toetada ekspertteadmiste ning huvipoolte vajadusi esindades kvaliteedijuhtimise edendamist noortevaldkonnas.

## Tegevus 4.4. Noorte tööhõivevalmidus ja riskioludes noorte tugiteenused

**Eesmärk:** Noorte üksijäämist ja eemaldumist märgatakse ning ennetatakse kindlustunnet suurendava turvavõrgustiku abil.

Tegevused on suunatud noorte riskikäitumise vähendamisele ja tõrjutusriski ennetamisele ning noorte vaimse tervise toetamisele. NEET olukorda sattumise ennetamiseks või NEET olukorda sattunud noorte toetamiseks tugedatakse mobiilset noorsootööd ning riskioludes noori toetatakse läbi spordil põhineva SPIN programmi. Noorte vaimse tervise probleemide ennetamiseks viiakse koolides läbi YAM (Youth Aware of Mental Health) programmi.

| Tegevuse mõõdikud                                                                                                               | Tegelik |      | Sihttase |      |      |      |      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|------|----------|------|------|------|------|
|                                                                                                                                 | 2024    | 2025 | 2025     | 2027 | 2028 | 2029 | 2030 |
| 15–26-aastaste noorte osakaal, kes hindavad, et tugi on kättesaadav (%)<br><i>Allikas: Statistikaamet, Eesti tööjõu uuring</i>  | 90      | 91,1 | ≥90      | ≥90  | ≥90  | ≥90  |      |
| 15–29-aastaste osakaal, kes ei tööta, ei õpi ega osale koolitusel (NEET-staatuses noored) (%)<br><i>Allikas: Statistikaamet</i> | 11,0    | 11,2 | 10,5     | 9,9  | 9,6  | 9,3  |      |

*\*Indikaator mõõdab riikliku toe tajutud ehk noorte hinnangulist kättesaadavust. Mõõdiku arvutamisel liidetakse kokku "vajas spetsialisti abi või tuge ja sai abi" ja "ei vajanud spetsialisti abi või tuge, kuid abivajaduse korral teab, kuhu pöörduda" vastanud.*

### Tegevuse raames toimub:

#### Noorte riskikäitumise vähendamine ja tõrjutusriski ennetamine

**Tulemus:** Üle-eestiliselt on paranenud kvaliteetse noorsootöö ja huvitegevuse kättesaadavus. Selleks on muuhulgas tugedatunud mobiilset noorsootööd, et parandada NEET olukorras olevate noorte võimalusi õpingute jätkamiseks, huvipõhistes tegevustes osalemiseks ning (tagasi) jõudmiseks tööturule. Laienenud on riskioludes elavate noorte osalemisvõimalused spordil- ja liikumisel põhinevas huvitegevuses, mis vähendab nende tõenäosust jääda kõrvale ühiskonna-, haridus- ja tööelust. Esmase positiivse töökogemuse saamiseks luuakse koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga Euroopa Sotsiaalfondi vahendite toel igal aastal lisaks 1000 noorele malevakoht.

#### Noorte vaimse tervise toetamine

**Tulemus:** Haridusasutustes on ellu viidud tõenduspõhine noorte vaimset tervist toetav programm. Programmi rakendamise lõppedes (2029) on tegevustest osa saanud vähemalt 5500 noort.

#### Noorte konkurentsivõime tõstmine noore tööalaste oskuste ja teadmiste arendamise kaudu.

**Tulemus:** Noortel on piisavad teadmised ja oskused tööellu astumiseks.

## Juhtimiskorraldus

**Haridus- ja noorteprogrammi on koostanud ja selle eest vastutab Haridus- ja Teadusministeerium (HTM).** Programmi elluviimisse panustavad peale HTMi Haridus- ja Noorteamet (Harno), SA Kutsekoda, Eesti Keele Instituut, Astangu Kutser rehabilitatsiooni Keskus ja Sihtasutus TI-Hüpe.

**Programmis seatud eesmärkide saavutamise ja mõõdikute seiramise eest vastutab HTM.** Programmi elluviimist jälgiv Haridusvaldkonna arengukava ja Noortevaldkonna arengukava ühine juhtkomisjon kohtub üldjuhul kaks korda aastas – aprillis ning oktoobris.

**Programmi juhtimistasandid on programm ja tegevus.** Teenuste juhtimine on asutuse planeerimistasand.

- **Programmi eesmärgi** saavutamise eest vastutab kantsler (koos asekancleritega).
- **Programmi tegevuste** elluviimise ja eesmärgi saavutamise eest vastutab osakonnajuhataja.

### Haridus- ja noorteprogrammi lisad:

Lisa 1. Üleriigilise ja piirkondliku tähtsusega investeeringuprojektid – investeeringud Ida-Virumaa põhikoolivõrgu ümberkorraldamiseks, mis võimaldavad uuendada haridustaristut, et korraldada ümber ja optimeerida põhihariduse pakkumist ning ennetavalt leevendada demograafiliste muutuste mõju (tegevus: haridusvõrgu korrastamine ja arendamine)

Lisa 2. 2025. a programmi ja programmi tegevuste eelarve täitmine

Lisa 1.<sup>4</sup> Üleriigilise ja piirkondliku tähtsusega investeeringuprojektid –  
investeeringud Ida-Virumaa põhikoolivõrgu ümberkorraldamiseks, mis võimaldavad uuendada  
haridustaristut, et korraldada ümber ja optimeerida põhihariduse pakkumist ning ennetavalt  
leevendada demograafiliste muutuste mõju (tegevus: haridusvõrk ja taristu)

Lisandub aasta lõpus.

---

<sup>4</sup> Lisatakse enne programmi kinnitamist

## Lisa 2. 2025. a programmi ja programmi tegevuste eelarve täitmine

Programmi eelarvest moodustasid riigi üldhariduskoolide tegevus- ja sotsiaaltoetused 102,4 miljonit eurot, riigi rakenduskõrgkoolide toetused 46,1 miljonit eurot ning riigi kutseõppeasutuste toetused 123,7 miljonit eurot.

2025. aasta kuludesse toodi 2024. aastast üle 33,2 miljonit eurot piirmääraga vahendeid. Reservist lisandus 0,6 miljonit eurot. Lisaeelarvetega vähendati eelarvet 9,7 miljoni euro võrra. Lisaks tehnilistele muudatustele kulude ja investeringute vahel vähendati kulude eelarvet ning periodiseeriti 6,5 miljonit eurot eestikeelsele haridusele ülemineku tegevuste täpsustamise tõttu. Samuti lükati 2026. aastasse 0,6 miljoni euro ulatuses IKT ning uue riigigümnaasiumi projekteerimisega seotud kulusid.

2025. aasta piirmääraga eelarve jääk oli 24,9 miljonit eurot, millest 20,3 miljonit eurot kanti üle 2026. aastasse. Ülekantud jääk sisaldab muu hulgas kinnisvara korrashoiu- ja remondikuludid ning inventari soetamisega seotud vahendeid. Jääk sisaldab ka kohustusi, mis on kaetud ettemaksete, sõlmitud lepingute või edasi lükkunud tegevustega. Käesolevasse aastasse ei kanta üle 3,5 miljonit eurot. Detailne info ülekantud riigieelarve vahendite kohta on haridus- ja teadusministri käskkirja „2025. aasta riigieelarve vahendite ülekandmine 2026. aastasse“ seletuskirjas.

Programmi piirmäärata vahendite esialgne eelarve oli 151,9 miljonit eurot ja lõplik eelarve 240,9 miljonit eurot. Eelarve jääk oli 124,2 miljonit eurot. Esialgse ja lõpliku eelarve erinevus, 89,1 miljonit eurot, tuleneb igal eelarveaastal avatud toetuste limiitidest, uutest laekunud toetustest ning Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse (ESC) kogu rahastamisperioodi eelarvest. Riigieelarve metoodika järgi käsitletakse igal aastal kasutamata jäänud vahendeid eelarve jäägina, mis suurendab jäägi mahtu.

HTM-i valitsemisalas on 86 asutust, sealhulgas 81 kooli, kes täitsid oma eelarvest 98%. Eelarve jääk oli 4,9 miljonit eurot (2024. aastal 6,1 miljonit eurot). Koolide puhul võib eelarve kasutamise vajadus muutuda kahe eelarveaasta vahel, mis jäävad sama õppeaasta sisse.

### Haridus- ja noorteprogrammi ja programmi tegevuste 2025. a eelarve täitmine (tuhandetes eurodes)

|                                                                         | Esialgne eelarve | Lõplik eelarve | Täitmine |
|-------------------------------------------------------------------------|------------------|----------------|----------|
| Tegevus 1.1 Haridusvõrgu korrastamine ja arendamine                     | -31 473          | -31 382        | -26 089  |
| Tegevus 1.2 Juurdepääsu tagamine üld- ja kutseharidusele                | -296 858         | -333 295       | -315 850 |
| Tegevus 1.3 Juurdepääsu tagamine kõrgharidusele                         | -299 151         | -305 315       | -299 942 |
| Tegevus 1.4 Täiskasvanuhariduse arendamine ja õppimisvõimaluste loomine | -21 727          | -15 637        | -8 583   |
| Tegevus 1.5 Hariduse rahvusvahelise konkurentsivõime edendamine         | -42 686          | -118 863       | -44 924  |
| Tegevus 2.1 Õppekava ja -vara arendamine ning õpikeskkonna kujundamine  | -31 400          | -40 022        | -29 303  |
| Tegevus 2.2 Võrdsete võimaluste tagamine hariduses                      | -59 762          | -50 124        | -46 117  |

|                                                                         |                 |                 |                 |
|-------------------------------------------------------------------------|-----------------|-----------------|-----------------|
| Tegevus 2.3 Õpetajate ja haridusasutuste juhtide arengu toetamine       | -10 032         | -8 650          | -6 847          |
| Tegevus 3.1 Kutsesüsteemi arendamine ja oskuste prognoosisüsteem OSKA   | -4 304          | -3 978          | -3 885          |
| Tegevus 3.2 Õppe seostamine tööturu vajadustega                         | -40 406         | -40 529         | -24 189         |
| Tegevus 4.1 Noorte ettevõtlikkuse ja omaalgatuste toetamine (HOOG)      | -2 376          | -5 517          | -1 822          |
| Tegevus 4.2 Noorte kodanikuosaluse toetamine ja õiguste kaitsmine (OSA) | -948            | -1 204          | -914            |
| Tegevus 4.3 Noorsootöö kättesaadavuse ja kvaliteedi arendamine (ISE)    | -3 285          | -3 794          | -3 383          |
| Tegevus 4.4 Noortele ühiskonnas võrdsete võimaluste tagamine (KINDLUS)  | -3 808          | -3 049          | -1 717          |
| <b>Programmi kulud kokku</b>                                            | <b>-848 215</b> | <b>-961 357</b> | <b>-813 565</b> |